

Bruxelles, 9.7.2013.
COM(2013) 512 final

2013/0246 (COD)

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o putovanjima u paket aranžmanima i potpomognutim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ

{SWD(2013) 263 final}

{SWD(2013) 264 final}

{SWD(2013) 266 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

1.1. Opći kontekst

Turizam ima središnju ulogu u današnjem europskom gospodarstvu. S oko 1,8 milijuna poduzeća, većinom malih i srednjih, koja zapošljavaju 5,2 % ukupne radne snage, europski je turizam pokretač rasta u EU-u. Ukupni udjel djelatnosti u sektoru putovanja i turizma u EU-ovu BDP-u, uključujući srodne sektore, iznosi oko 10 %¹.

Donošenjem Direktive 90/314/EEZ o putovanjima u paket aranžmanima² u 1990. omogućena su značajna prava Europljanima koji uplaćuju odmore u paket aranžmanima, koji se obično sastoje od putničkog prijevoza i smještaja. U odluci Europskog suda iz 2002.³ navodi se da se pojmom „unaprijed utvrđena kombinacija“ obuhvaćaju i usluge putovanja koje kombinira putnička agencija na izričito traženje kupca neposredno prije sklapanja ugovora između dviju stranaka.

Direktivom 90/314/EEZ osigurava se da se potrošačima pružaju bitne informacije prije i nakon potpisivanja ugovora o putovanju u paket aranžmanu. U njoj se navodi da su organizatori i/ili prodavatelji odgovorni za pravilno izvršenje usluga paket aranžmana, čak i ako usluge pružaju podizvođači, te se uređuje postupak u slučaju da dođe do promjena u ugovoru o putovanju u paket aranžmanu. Njome se isto tako osigurava da se putnicima vrate prethodno uplaćeni iznosi te da im se omogući povratak u domovinu u slučaju insolventnosti organizatora i/ili prodavatelja.

Međutim, struktura tržišta usluga putovanja bila je 1990. daleko jednostavnija nego danas a nije postojao ni internet. Usprkos gore navedenoj odluci Suda Europske unije ostaje nejasno u kojoj su mjeri suvremeni načini kombiniranja usluga putovanja obuhvaćeni tom Direktivom.

Kao što je istaknuto u izvješću Komisije⁴ o provedbi Direktive, u zakonima kojima se Direktiva prenosi u nacionalna zakonodavstva postoje bitne razlike jer se u njoj primjenjivao pristup minimalnog usklađivanja i državama članicama dana su široka diskrecijska prava, primjerice u odnosu na odgovornu stranku ili stranke, te zbog nejasnoća u tekstu.

Osuvremenjivanjem Direktive 90/314/EEZ odgovara se na zahtjeve suzakonodavaca, Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, kao i Europske savjetodavne skupine za pitanje potrošača⁵. Reviziju je tražio i znatan dio sektora, kao i organizacije potrošača. Revizija Direktive izričito se spominje u Izvješću o europskom građanstvu⁶, Europskoj potrošačkoj agendi⁷ te u Aktu o jedinstvenom tržištu II⁸.

¹ Komunikacija Komisije „Europa – svjetska turistička destinacija br. 1 – novi politički okvir za turizam u Europi“ COM (2010) 352 završna verzija od 30. 6. 2010.

² Direktiva Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket-aranžmanima.

³ Predmet Club-Tour C-400/00 od 30. travnja 2002.

⁴ SEC (1999) 1800, završna verzija

⁵ Npr. zaključci Vijeća s 2255. sastanka Vijeća o potrošačkim pitanjima 13. travnja 2000., Rezolucija Europskog parlamenta od 16. siječnja 2002. (2001/2136(INI)), Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora od 11.5.2011. (Službeni list C 132) te mišljenje Europske savjetodavne skupine za pitanje potrošača od 21. travnja 2010. i 8. veljače 2013.

⁶ COM(2010) 603 završna verzija i COM(2013) 269 završna verzija.

⁷ COM(2012) 225 zadnja verzija.

⁸ COM(2012) 573 završna verzija – Prilog II.

1.2. Razlozi za prijedlog

1.2.1. Razvoj interneta i liberalizacija u sektoru zračnog prijevoza

73 % kućanstava u EU-u imalo je pristup internetu⁹. Skoro dvije trećine stanovnika EU-a koristi se internetom barem jednom tjedno a više od polovine njih čini to svaki dan ili skoro svaki dan. Usluge putovanja jedan su od najpopularnijih proizvoda koji se kupuju putem interneta.

Razvojem prodaje putem interneta i liberalizacijom u sektoru zračnog prijevoza došlo je do promjene u načinu na koji potrošači organiziraju svoje odmore, što je dovelo do toga da trgovci na drukčije načine pomažu potrošačima u prilagođavanju kombiniranih usluga putovanja njihovim potrebama, posebice na internetu. U te trgovce ubrajaju se putničke agencije, turoperateri, zračni prijevoznici, brodarske kompanije za kružna putovanja itd. U mnogim državama članicama postoje nejasnoće o tome trebaju li takve kombinacije biti u području primjene Direktive i jesu li trgovci koji se bave takvim kombiniranjem odgovorni za vršenje odgovarajućih usluga, osobito u internetskom okruženju.

Time se isto tako unosi nesigurnost među trgovce i potrošače.

Stoga su i subjekti na tržištu koji su trenutačno izričito obuhvaćeni Direktivom podložni različitim pravilima i izloženi različitim troškovima u odnosu na poduzeća koja Direktivom nisu obuhvaćena ili se ne smatraju njome obuhvaćenima, iako se natječu za iste kupce.

1.2.2. Nepotrebni troškovi usklađivanja i prepreke prekograničnoj trgovini

Neke od odredaba Direktive zastarjele su ili na drugi način poduzećima stvaraju nepotrebna opterećenja, primjerice obveze informiranja u brošurama ili uključivanje putovanja iz područja upravljanja poslovnim putovanjima.

Pravna rascjepkanost zbog brojnih nepodudarnosti u zakonima država članica uzrokuje dodatne troškove poduzećima koja žele poslovati u drugim državama.

1.2.3. Šteta koju trpe potrošači – nejasna i zastarjela pravila

U “Studiji o šteti koju trpe potrošači u području dinamičnih paket-aranžmana”¹⁰ procjenjuje se godišnja osobna šteta koju pretrpe potrošači¹¹ u vezi s kombiniranim putnim aranžmanima ako je primjenjivost Direktive neizvjesna. Studija je pokazala da su problemi s takvim putnim aranžmanima učestaliji i štetniji za potrošače nego problemi povezani s tradicionalnim paket-aranžmanima, koji su jasno obuhvaćeni Direktivom.

I potrošači koji kupuju tradicionalne prethodno utvrđene paket-aranžmane u određenoj mjeri trpe štetu jer su neke odredbe Direktive zastarjele, nejasne ili ostavljaju pravne praznine, npr. nepostojanje prava potrošača na otkazivanje paket-aranžmana prije polaska.

1.3. Ciljevi prijedloga

U skladu s člankom 114. Ugovora opći je cilj revidiranog prijedloga usklađivanjem pravila o paket aranžmanima i drugim kombinacijama usluga putovanja poboljšati funkcioniranje unutarnjeg tržišta i postići visoku razinu zaštite potrošača.

⁹ Eurostat, Podaci u žarištu, 66/2011.

¹⁰ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/study_consumer_detrimment.pdf

¹¹ Šteta koju trpe potrošači definira se kao ishod koji je po pojedinačne potrošače negativan u odnosu na neko mjerilo, primjerice razumna očekivanja. Taj je pojam usredotočen na ex post ishod za potrošače koji imaju negativna iskustva te obuhvaća financijsku i nefinancijsku štetu, uključujući gubitak vremena.

Prijedlogom se želi uspostaviti ravnopravne uvjete među operaterima, ukloniti pravne prepreke prekograničnoj trgovini i smanjiti troškove usklađivanja za poduzeća.

Njime se istovremeno nastoji postići visoka razina zaštite potrošača i smanjiti šteta koju oni trpe tako što će se pojasniti koje su kombinacije usluga putovanja zaštićene u okviru pravila EU-a o putovanjima u paket aranžmanima te zamijeniti nejasne i zastarjele odredbe. Prijedlog sadržava obvezujuća pravila o zaštiti putnika, od kojih države članice ili trgovci ne smiju odstupati na štetu potrošača.

1.4. Sukladnost s ostalim politikama i ciljevima Unije

Tijekom posljednjeg desetljeća Komisija je izvršila sveobuhvatnu reviziju pravne stečevine u području zaštite potrošača, što je dovelo do donošenja Direktive 2008/122/EC o vremenski ograničenoj uporabi nekretnine te Direktive 2011/83 o pravima potrošača. Revizija Direktive 90/314/EEZ dio je tih aktivnosti.

Prijedlogom se dopunjuje postojeće zakonodavstvo EU-a, posebno Direktiva o nepoštenim uvjetima ugovora (93/13/EEZ), Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi (2005/29/EZ), Direktiva o pravima potrošača (2011/83/EU), uredbe u području prava putnika (uredbe (EZ) br. 2004/261, (EZ) br. 1371/2007, (EZ) br. 1177/2010 i (EZ) br. 181/2011) kao i Direktiva 2000/31/EZ o elektroničkoj trgovini i Direktiva 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu.

Nadalje, prijedlogom se dopunjuje Uredba (EZ) br. 593/2008 (Rim I.) o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze te Uredba 44/2001 (Bruxelles I.) o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima.

2. REZULTATI SAVJETOVANJA SA ZAINTERESIRANIM STRANAMA I OCJENE UTJECAJA

2.1. Savjetovanje zainteresiranih strana

Komisija je u 2008. u javnom savjetovanju o svojem radnom dokumentu za 2007. primila više od 80 priloga od poslovnih dionika, organizacija potrošača, pravnika, akademika te od 14 država članica. U siječnju 2009. Komisija je pokrenula Studiju o šteti koju trpe potrošači, kojom je obuhvaćeno 17 država članica EU-a i koja se temelji na anketi s uzorkom od 500 potrošača.

U drugom javnom savjetovanju iz listopada 2009., koje se sastojalo od pet upitnika na internetu namijenjenih potrošačima, organizacijama potrošača, poduzećima, udrugama iz sektora i državama članicama/tijelima javne vlasti, 89 % tijela javne vlasti, 70 % poslovnih udruga, 64 % poduzeća i 96 % organizacija potrošača poduprlo je reviziju Direktive.

Na radionici za države članice od 27. listopada 2009 raspravljalo se o posebnim problemima i mogućnostima politike. Podskupina Europske savjetodavne skupine za pitanje potrošača (ECCG) iznijela je svoje mišljenje 21. travnja 2010.

Na radionici za dionike 22. travnja 2010. raspravljalo se o učincima utvrđenih mogućnosti vođenja politike. Od rujna 2009. do listopada 2010. obavljeno je više od 15 razgovora s ključnim predstavnicima sektora.

U ožujku 2012. Komisija je naručila studiju kako bi testirala Oznaku za putovanja u paket aranžmanima i ispitala ponašanje potrošača kada kupuju takozvane dinamične paket aranžmane. U lipnju 2012. Komisija je organizirala radionicu za države članice i konferenciju za dionike kako bi nastavila raspravu o postupku revizije. Europska savjetodavna skupina za pitanje potrošača ponovno je 8. veljače 2013. zatražila reviziju Direktive.

2.2. Procjena učinka

Pri procjeni učinka izvršena je analiza osam mogućnosti vođenja politike te određenih dodatnih mogućnosti.

Mogućnost 1. – Održavanje statusa quo, tj. zadržavanje Direktive u njezinu sadašnjem obliku

Mogućnost 2. – Smjernice, tj. zadržavanje Direktive u njezinu sadašnjem obliku i priprema smjernica, uključujući odluke Suda Europske unije te pojašnjavanje područja primjene i odgovornosti.

Mogućnost 3. – Oznaka za putovanja u paket aranžmanima i/ili obveza za trgovce koji prodaju potpomognute putne aranžmane da navedu da dotične usluge ne predstavljaju paket aranžman (mogućnosti dodatka)

Dodatna mogućnost A – uvođenje "Oznake za putovanja u paket aranžmanima" – obveznog logotipa koji se potrošačima pokazuje prilikom kupnje paket aranžmana.

Dodatna mogućnost B – uvođenje obveze za trgovce koji nude kombinirane putne aranžmane koji nisu paket aranžmani da objasne kako oni ne prodaju paket aranžman.

Mogućnost 4. – Stavljanje Direktive izvan snage i samouređenje u sektoru

Mogućnost 5. – Osvremenjivanje Direktive i obuhvaćanje „paket aranžmana jednog trgovca”

U mogućnosti 5. sadržana je zakonodavna revizija kojom bi se sačuvala glavna struktura postojeće direktive, dok bi se izričitim uključivanjem „paket aranžmana jednog trgovca” i revizijom nekoliko odredaba pojasnilo područje njezine primjene. Revidirana Direktiva primjenjivala bi se na usluge putovanja koje se kombiniraju za isto putovanje ili odmor na jednom web-mjestu ili u jednoj poslovnici putničke agencije.

Mogućnost 6. – Postupni pristup – osvremenjivanje Direktive te obuhvaćanje paket aranžmana „jednog trgovca” i „više trgovaca” uz primjenu blažeg režima na potpomognute putne aranžmane „više trgovaca”

Ova mogućnost odgovara mogućnosti 5. uz dodatak postupnog proširenja područja primjene Direktive, kojim se namjerava obuhvatiti:

- *paket aranžmane* „više trgovaca”, tj. kombinacije usluga putovanja od više trgovaca koje imaju izvjesne osobine paket aranžmana, koji bi bili podložni istom režimu kao i drugi paket aranžmani (uključujući punu odgovornost za pravilno izvršenje ugovora i obvezu pružanja zaštite u slučaju insolventnosti),

- *potpomognute putne aranžmane* „više trgovaca”, tj. kombinacije usluga putovanja koje nemaju tipične osobine paket aranžmana i stoga je manje vjerojatno da bi se njima moglo obmanjivati potrošače. Na njih bi se primjenjivao blaži režim, koji se sastoji od zaštite u slučaju insolventnosti i obveze davanja jasnog i lako uočljivog upozorenja da je svaki pojedinačni pružatelj usluga odgovoran za pravilno izvršenje usluga

Mogućnost 7. – Osvremenjivanje Direktive obuhvaćanjem paket aranžmana „jednog trgovca” i putnih aranžmana „više trgovaca”

U ovu mogućnost uključene su mogućnosti 5. i 6., pri čemu se na sve potpomognute putne aranžmane „više trgovaca” primjenjuju iste obveze kao na paket aranžmane.

Mogućnost 8 – „Direktiva o putovanjima”

U ovu mogućnost uključena je mogućnost 7. uz proširenje područja primjene na samostalne usluge putovanja, npr. iznajmljivanja automobila, usluge smještaja i letova, pri čemu bi se u

načelu primjenjivala ista pravila na sve usluge putovanja neovisno o tome jesu li dio paket aranžmana ili nisu.

Pri procjeni učinka dolazi se do zaključka da će se utvrđeni problemi najprikladnije riješiti primjenom mogućnosti 6., na kojoj se temelji ovaj prijedlog.

3. PRAVNI ELEMENTI PRIJEDLOGA

3.1. Sažetak predloženog djelovanja

Predloženom Direktivom pojasnit će se i osuvremeniti područje zaštite putnika kada kupuju kombinacije usluga putovanja za isto putovanje ili odmor tako što će se u njezino područje primjene uključiti razni oblici paket aranžmana na internetu i potpomognuti putni aranžmani.

Prijedlogom će se osigurati bolje informiranje putnika o uslugama koje kupuju i jamčit će im se jasnije mogućnosti pravne zaštite ako s putovanjem nešto ne bude u redu.

Smanjenjem pravne rascjepkanosti i jačanjem uzajamnog priznavanja zaštite u slučaju insolventnosti ovim će se prijedlogom istovremeno u najvećoj mogućoj mjeri ukloniti prepreke prekograničnoj trgovini te smanjiti troškovi usklađivanja za trgovce koji žele poslovati preko granica a isto tako i omogućiti ravnopravni uvjeti poslovanja na tržištu usluga putovanja.

3.2. Pravna osnova

Ovaj prijedlog temelji se na članku 114. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Njime se utvrđuju ujednačena pravila u području paket aranžmana i potpomognutih putnih aranžmana u Uniji, čime se trgovcima i putnicima pruža izvjesnost u vezi sa sadržajem njihovih prava i obveza neovisno o nacionalnom pravu koje se primjenjuje na ugovor te tako uklanjaju nepotrebni troškovi za prekogranične transakcije a potrošačima pruža veći izbor.

U skladu s člankom 114. stavkom 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije prijedlogom se jamči visoka razina zaštite potrošača tako što će se zadržati ili poboljšati razina zaštite potrošača u odnosu na direktivu 90/314/EEZ.

3.3. Načelo supsidijarnosti

Prijedlog je u skladu s načelom supsidijarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji.

Cilj poboljšanja funkcioniranja unutarnjeg tržišta, uklanjanjem razlika u zakonodavstvima država članica, i ostvarenja boljeg pristupa potrošača uslugama iz drugih država članica ne može se u dovoljnoj mjeri ostvariti ako države članice djeluju neusklađeno.

Stoga Unija najbolje može riješiti utvrđene probleme zakonodavnom mjerom kojom se usklađuju nacionalna pravila.

3.4. Načelo proporcionalnosti

Prijedlog je u skladu s načelom proporcionalnosti kako je utvrđeno u članku 5 Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

Kao ni Direktivom 90/314/EEZ, njime se ne obuhvaćaju svi aspekti zakonodavstva u vezi s putovanjima nego samo određeni aspekti u vezi s paket aranžmanima i kombinacijama usluga putovanja gdje se smatra da je potrebno usklađeno djelovanje Unije. Na primjer, njome se ne utječe na nacionalno ugovorno pravo te režime izdavanja odobrenja i dozvola.

Iz procjene učinka proizlazi da se neobvezujućim mjerama poput preporuka, smjernica ili samouređenja ne mogu postići gore navedeni ciljevi.

Direktivom se pruža dosljedan skup prava i obveza dok se zemljama članicama dopušta uključivanje tih pravila u njihovo ugovorno pravo.

Nadalje, njome se državama članicama omogućuje primjena najprikladnijih načina provedbe te nužnih sankcija za kršenje pravila koja se njome utvrđuju. U određenim područjima prijedlogom se državama članicama pruža mogućnost uvođenja strožih pravila.

3.5. Učinak na temeljna prava

U skladu sa strategijom učinkovite primjene Povelje o temeljnim pravima u Europskoj uniji¹² Komisija je osigurala sukladnost prijedloga s pravima utvrđenima u Povelji i promiče njihovu provedbu. Prijedlogom se posebno poštuje sloboda poduzetništva utvrđena u članku 16. Povelje i istovremeno osigurava visoka razina zaštite potrošača u skladu s njezinim člankom 38.

3.6. Klauzula o preispitivanju

Prijedlogom se Komisiju obvezuje predočiti izvješće o primjeni Direktive najkasnije pet godina nakon njezina stupanja na snagu i podnijeti ga Europskom parlamentu i Vijeću, po potrebi uz priložene zakonodavne prijedloge.

3.7. Europski gospodarski prostor

U predloženoj Direktivi riječ je o pitanjima vezanima uz EGP te se stoga treba odnositi na Europsko gospodarsko područje.

3.8. Dokumenti s obrazloženjima

Imajući u vidu složenost prijedloga i različitost načina na koje su države članice u svoje zakonodavstvo prenijele Direktivu 90/314/EEZ, Komisija smatra opravdanim prijenos dokumenata u kojima se objašnjava odnos između sastavnih dijelova ove Direktive i dijelova nacionalnih instrumenata prenošenja.

4. OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA

Prijedlog se sastoji od 29 članaka i dvaju priloga (tablica kojom se članci Direktive 90/314 EEZ dovode u vezu s člancima ovog prijedloga te Zakonodavni financijski izvještaj).

4.1. Predmet, područje primjene i definicije (članci 1. - 3.)

U članku 1. utvrđuje se predmet Direktive. U vezi s definicijama „paket aranžmana” i „potpomognutog putnog aranžmana” sadržanima u članku 3., člankom 2. određuje se područje njegove primjene, uzimajući u obzir različite načine na koje se usluge putovanja mogu kombinirati.

Na temelju načina na koji se usluge putovanja predstavljaju putniku, kombinacije koje ispunjuju bilo koje od alternativnih kriterija utvrđenih u članku 3. stavku 2. smatrat će se paket aranžmanima uz odgovarajuće pravne posljedice povezane s obvezama informiranja, odgovornošću i zaštitom u slučaju insolventosti.

Kombinacije kod kojih prodavatelji povezanim postupcima rezerviranja ciljno omogućuju pružanje dodatnih usluga putovanja ili kod kojih putnik sklopi ugovor s pojedinačnim pružateljima usluga gdje ne postoje definirajuće značajke paket aranžmana, tj. jedinstvena ili ukupna cijena, definiraju se kao „potpomognuti putni aranžmani”. Prodavatelji koji se bave omogućivanjem kupovine „potpomognutih putnih aranžmana” podliježu obvezi jasnog objašnjenja putnicima da su za izvršenje dotičnih usluga putovanja odgovorni jedino

¹² Komunikacija Komisije, COM(2010) 573 od 19.10.2010.

pojedinačni pružatelji usluga. Nadalje, kako bi se osigurala dodatna razina zaštite u cijeloj Uniji u odnosu na onu koja proizlazi iz pravila o pravima putnika ili opće pravne stečevine u području zaštite potrošača i za putnike koji preko njih kupuju više od jedne usluge putovanja, primjereno je odrediti da takvi prodavatelji moraju osigurati da se putnicima u slučaju njihove insolventnosti ili insolventnosti bilo kojeg pružatelja usluga vrate prethodno uplaćeni iznosi te im se prema potrebi omogući povratak u domovinu.

Budući da nije primjereno pružati istu razinu zaštite osobama na poslovnom putovanju čiji se putni aranžmani temelje na okvirnim ugovorima sklopljenima između njihovih poslodavaca i specijaliziranih operatera, koji često na razini poduzeća nude razinu zaštite sličnu onoj koja proizlazi iz ove Direktive (takozvane usluge upravljanja poslovnim putovanjima), takvi putni aranžmani isključeni su iz područja primjene.

Druga ograničenja područja primjene zadržavaju se, uključujući ona koja se primjenjuju na takozvane povremene paket aranžmane.

Uz „paket aranžmane i „potpomognute putne aranžmane” u članku 3. definiraju se i drugi ključni izrazi iz Direktive, uključujući izraze „putnik”, „organizator” „prodavatelj” te „neizbježne i izvanredne okolnosti”. „Organizator” se definira kao trgovac koji izravno ili preko drugog trgovca odnosno zajedno s drugim trgovcem kombinira i prodaje ili nudi na prodaju paket aranžmane. Organizatori su odgovorni za izvršenje usluga paket aranžmana (članci 11. i 12.), za pružanje pomoći putniku (članak 14.) te pružanje zaštite u slučaju insolventnosti (članak 15.). Prodavatelji i organizatori odgovorni su za pružanje predugovornih informacija (članak 4.). Prodavatelji su odgovorni za pogreške u rezerviranju (članak 19.). Prodavatelji koji omogućuju pružanje potpomognutih putnih aranžmana obvezni su pružati zaštitu u slučaju insolventnosti (članak 15.).

4.2. Obveze informiranja, sklapanje i sadržaj ugovora o putovanju u paket aranžmanu (članci 4. - 6.)

U članku 4. navode se posebne predugovorne informacije koje organizatori, i prema potrebi prodavatelji, moraju pružiti putnicima koji žele kupiti paket- aranžman. Ti se zahtjevi primjenjuju uz obveze informiranja u okviru drugih primjenjivih direktiva ili uredbi.

Člankom 5. uređuje se sklapanje ugovora o putovanju u paket aranžmanu.

Članak 6. sadržava odredbe o sadržaju i prikazu ugovora ili njegove potvrde, kao i o dokumentima i informacijama koji se moraju dostaviti prije početka paket aranžmana.

4.3. Izmjene ugovora prije početka paket aranžmana (članci 7.- 10.)

Slično kao u članku 4. stavku 3. Direktive 90/314/EEZ, u članku 7. utvrđuju se uvjeti pod kojima se može ostvarivati pravo putnika na prijenos paket aranžmana na drugu osobu.

Polazeći od načela da su dogovorene cijene obvezujuće, u članku 8. utvrđuju se pravila o mogućnosti i posljedicama izmjena cijena, s obzirom na to da se ugovori o putovanju u paket aranžmanu često sklapaju dugo unaprijed. Ta se pravila temelje na istim načelima kao i članak 4. stavci 4.-6. Direktive 90/314/EEZ.

U članku 8. stavku 2. zadržano je pravo povećanja cijena vezano uz troškove za gorivo, poreze i promjene deviznog tečaja, ali se u odnosu na Direktivu 90/314/EEZ pojašnjavaju uvjeti. Ako organizator zadržava pravo povećanja cijena, putnicima je sada isto tako obavezan osigurati sniženja cijena. Cijene se ne smiju povećati za više od 10 % cijene paket aranžmana

U vezi s izmjenama koje se ne odnose na cijene utvrđuju se posebna pravila za manje značajne (članak 9. stavak 1.) i značajne promjene (članak 9. stavci 2. i 5.).

U usporedbi s Direktivom 90/314/EEZ, u članku 10. su za putnike sadržana dodatna prava raskida prije početka paket aranžmana. Pravo putnikâ na raskid ugovora uz primjerenu nadoknadu (članak 10. stavak 1.) odgovara pravilima i praksi u državama članicama. Člankom 10. stavkom 2. putnicima se osigurava pravo raskida ugovora bez nadoknade u slučaju neizbježnih i izvanrednih okolnosti.

4.4. Izvršenje usluga paket aranžmana (članci 11.- 14.)

U ovim su člancima sadržana pravila o odgovornosti organizatora za izvršenje usluga paket aranžmana (članci 11.- 13.) te obveza da se putniku pruži pomoć (članak 14.).

Za razliku od Direktive 90/314/EEZ za izvršenje usluga paket aranžmana odgovoran je samo organizator. Time se namjerava izbjeći udvostručenje troškova i sporovi. Ujednačenim pravilima o odgovornosti olakšat će se istovremeno organizatorima i prodavateljima prekogranične transakcije.

U člancima 11. i 12. putniku se osiguravaju pravna sredstva u slučaju nesukladnosti, uključujući neizvršenje ili nepravilno vršenje usluga. Ta pravila temelje se na istim načelima kao i članci 5. i 6. Direktive 90/314/EEZ, ali se prikazuju sustavnije, uz određena pojašnjenja i rješavanje problema vezanih uz izvjesne pravne praznine.

U članku 11. utvrđuju se obveze uklanjanja nesukladnosti i pružanja prikladnih alternativnih rješenja za nastavak pružanja usluga paket aranžmana ako se značajan dio usluga ne može pružiti kako je dogovoreno ugovorom. Pojašnjeno je da se druga navedena obveza primjenjuje i ako putniku nije omogućen povratak na mjesto polaska kako je dogovoreno. Međutim, ako je nemoguće osigurati pravovremen povratak putnika zbog neizbježnih i izvanrednih okolnosti, organizatorova odgovornost snošenja troškova nastavka boravka ograničava se na 100 EUR po noćenju i tri noći po putniku, u skladu s predloženom izmjenom Uredbe (EZ) 261/2004.

U članku 12. sadržane su odredbe o sniženju cijena u vezi s nesukladnošću te alternativnim rješenjima koja za posljedicu imaju paket aranžman niže kvalitete, kao i o odšteti. U skladu s odlukom Suda u predmetu C-168/00 Simone Leitner, u stavku 2. pojašnjuje se da se mora nadoknaditi i nematerijalna šteta. U članku 4. uređuje se odnos s nadoknadom koja se temelji na drugim pravnim osnovama.

Budući da je mnogim putnicima prva kontaktna točka prodavatelj preko kojeg su rezervirali paket aranžman, člankom 13. predviđa se da putnici svoje poruke, pritužbe ili zahtjeve mogu uputiti prodavatelju, s tim da je vrijeme zaprimanja takvih prijava odlučujući čimbenik za utvrđivanje poštovanja vremenskih ograničenja ili rokova zastare.

U skladu s člankom 14. organizatori su putnicima koji se nađu u teškoćama obvezni pružiti pomoć.

4.5. Zaštita u slučaju insolventnosti (članci 15. i 16.)

Direktivom 90/314/EEZ utvrđena je opća odgovornost „organizatora i/ili prodavatelja” za pružanje pomoći u slučaju insolventnosti kako bi se osigurao povratak putnika u domovinu i povrat prethodno uplaćenih iznosa u slučaju insolventnosti. Zbog različitih pravnih rješenja u državama članicama to je često dovodilo do dvostrukih troškova za organizatore i prodavatelje. U skladu s člankom 15. prijedloga ovoj obvezi podliježu samo organizatori paket aranžmana i prodavatelji koji omogućuju kupnju „potpomognutih paket aranžmana”. Njime se istovremeno utvrđuju precizniji kriteriji o učinkovitosti i području obvezne zaštite.

Kako bi se olakšalo prekogranično poslovanje, člankom 16. stavkom 1. izričito se osigurava uzajamno priznavanje zaštite u slučaju insolventnosti, koja se pruža u skladu sa zakonom države članice u kojoj organizator/nadležni prodavatelj ima poslovni nastan. Kako bi se

osigurala administrativna suradnja, države se članice člankom 16. obvezuju odrediti središnje kontaktne točke.

4.6. Obveze informiranja za potpomognute putne aranžmane (članak 17.)

Kako bi se strankama osigurala pravna sigurnost i transparentnost, prodavatelji koji nude potpomognute putne aranžmane moraju putnike na jasan i lako uočljiv način obavijestiti o tome da su za izvršenje usluga odgovorni samo odgovarajući pružatelji usluga te da se putnici neće moći koristiti pravima koja se u Uniji jamče putnicima u paket aranžmanima, osim prava na povrat prethodno uplaćenih iznosa te, prema potrebi, na povratak u domovinu u slučaju da sam prodavatelj ili bilo koji od pružatelja usluga postane insolventan.

4.7. Opće odredbe (članci 18.-24.)

U članku 18. sadržana su posebna pravila za paket aranžmane ako organizator ima poslovni nastan izvan EPG-a.

U skladu s člankom 19. prodavatelji koji vrše rezerviranje paket aranžmana i pružaju potpomognute putne aranžmane odgovorni su za pogreške u rezerviranju.

U članku 20. pojašnjava se da se ovom Direktivom ne utječe na pravo organizatora na traženje nadoknade od trećih osoba.

U članku 21. potvrđuje se obvezujuća narav Direktive.

Članak 22., u kojem je riječ o provedbi, standardna je odredba u pravnoj stečevini u području zaštite potrošača.

Članak 23. standardna je odredba o kaznama za kršenja odredaba kojima se ova Direktiva prenosi u nacionalna zakonodavstva. Slične se odredbe nalaze u Direktivi o pravima potrošača (2011/83/EU) i u Direktivi o nepoštenoj poslovnoj praksi (2005/29/EZ).

Člankom 24. Komisiju se obvezuje podnijeti izvješće o primjeni ove Direktive Europskom parlamentu i Vijeću.

Člankom 25. stavkom 2. izmjenjuje se Direktiva 2011/83 o pravima potrošača kako bi se osiguralo da se ta Direktiva u potpunosti primjenjuje na potpomognute putne aranžmane te kako bi se određena opća prava potrošača primjenjivala i na paket aranžmane.

4.8. Završne odredbe (članci 27. - 29.)

Člankom 26. stavlja se izvan snage Direktiva 90/314/EEZ. Članak 27. standardna je odredba o prijenosu u nacionalna zakonodavstva te se njime određuje rok za prijenos od 18 mjeseci. Članci 28. i 29. standardne su odredbe.

5. POSLJEDICE ZA PRORAČUN

Posljedice prijedloga na proračun veoma su ograničene. Jedinu operativni troškovi odnose se na pripremu izvješća o primjeni ove Direktive, a njima se pokrivaju pripremne radnje vanjskog izvođača, tj. operativna odobrena sredstva u iznosu od 0,2 milijuna EUR u okviru programa Prava i građanstvo, kao i administrativni rashod u iznosu od oko 0,184 milijuna EUR u razdoblju od sedam godina nakon donošenja Direktive. Ovaj će se rashod pokriti unutarnjom preraspodjelom i neće za posljedicu imati povećanje sredstava. Ovaj će se rashod pokriti unutarnjom preraspodjelom i neće za posljedicu imati povećanje sredstava.

Prijedlog

DIREKTIVE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o putovanjima u paket aranžmanima i potpomognutim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,
 uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,
 uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,
 nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,
 uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹³,
 uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija¹⁴,
 Djelujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,
 budući da:

- (1) Direktivom Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990 o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima¹⁵ utvrđuje se niz važnih prava potrošača u vezi s putovanjima u paket aranžmanima, posebno u pogledu obveza informiranja, odgovornosti trgovaca u odnosu na izvršenje usluga paket aranžmana i zaštite u slučaju insolventnosti organizatora ili prodavatelja. Međutim, potrebno je uskladiti pravni okvir s događajima na tržištu i time ga bolje prilagoditi unutarnjem tržištu, ukloniti nejasnoće i riješiti probleme vezane uz pravne praznine.
- (2) Turizam ima važnu ulogu u gospodarstvima Unije a paket aranžmani imaju znatan udio na tom tržištu. Od donošenja Direktive 30/314/EEZ na tržištu usluga putovanja došlo je do znatnih promjena. Uz tradicionalne distribucijske lance i internet postaje sve važniji medij za ponudu usluga putovanja. Putne se usluge ne kombiniraju samo u obliku prethodno utvrđenih paket aranžmana, već se te kombinacije često prilagođavaju kupcu. Mnogi od tih proizvoda u području usluga putovanja nalaze se, pravno gledano, u sivoj zoni ili nisu jasno obuhvaćeni Direktivom 90/314/EEZ. Ovom se Direktivom namjerava prilagoditi područje zaštite tim događajima, poboljšati transparentnost te putnicima i trgovcima pružiti veću pravnu sigurnost.
- (3) Člankom 169. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (Ugovor) predviđa se da postizanju visoke razine zaštite potrošača Unija treba pridonositi primjenom mjera koje se donose na temelju članka 114. Ugovora.
- (4) Direktivom 90/314/EEZ državama članicama daju se široka diskrecijska prava u pogledu prijenosa u nacionalno zakonodavstvo; stoga među zakonima država članica i dalje postoje znatne razlike. Pravna rascjepkanost dovodi do većih troškova za

¹³ SL C, , str. .

¹⁴ SL C, , str. .

¹⁵ SL L 158, 23.06.1990, str. 59.

poduzeća i smetnji za one koji žele poslovati preko granica te se potrošačima tako sužava izbor.

- (5) U skladu s člankom 26. stavkom 2. Ugovora unutarnje tržište treba obuhvaćati prostor bez unutarnjih granica, u kojem su osigurani slobodno kretanje roba i usluga te sloboda poslovnog nastana. Za uspostavljanje stvarnog unutarnjeg potrošačkog tržišta u ovom području nužno je uskladiti određene aspekte ugovora o paket aranžmanima i potpomognutim putnim aranžmanima, uspostavljajući pravu ravnotežu između visoke razine zaštite potrošača i konkurentnosti poduzeća.
- (6) Potencijali prekograničnog tržišta usluga putovanja u paket aranžmanima u Uniji trenutačno nisu u potpunosti iskorišteni. Neujednačenost u pravilima kojima se štite potrošači u različitim državama članicama putnike iz jedne države članici odvraća od kupovanja paket aranžmana i potpomognutih putnih aranžmana u drugoj državi članici te isto tako odvraća organizatore i prodavatelje iz jedne države članice od prodaje takvih usluga u drugoj državi članici. Kako bi se potrošačima i poduzećima omogućilo u potpunosti ostvarivati korist od unutarnjeg tržišta i istovremeno osigurala visoka razina zaštite potrošača u cijeloj Uniji, nužno je dalje uskladiti zakone država članica koji se odnose na paket aranžmane i potpomognute putne aranžmane.
- (7) Većina su putnika koji kupuju paket aranžmane potrošači u smislu zakonodavstva Unije u području zaštite potrošača. Istovremeno nije uvijek jednostavno razlikovati potrošače od predstavnika malih poduzeća ili poslovnih ljudi koji putovanja u vezi sa svojim poslom ili zanimanjem rezerviraju istim kanalima kao i potrošači. Za takve je putnike često potrebna slična razina zaštite. Za razliku od toga, veća društva i organizacije putne aranžmane za svoje zaposlenike često organiziraju na temelju okvirnih ugovora s društvima koja su specijalizirana za organiziranje poslovnih putovanja. Za drugi navedeni tip putnih aranžmana nije potrebna razina zaštite koja je namijenjena potrošačima. Stoga se ova Direktiva treba primjenjivati na osobe na poslovnim putovanjima samo ako se takva putovanja ne organiziraju na temelju okvirnih ugovora. Kako bi se izbjegla moguća zamjena s definicijom izraza „potrošač” iz drugih direktiva koje se odnose na zaštitu potrošača, osobe koje uživaju zaštitu u skladu s ovom Direktivom navode se kao „putnici”.
- (8) Budući da se usluge putovanja mogu kombinirati na razne načine, primjereno je paket aranžmanima smatrati sve kombinacije usluga putovanja koje imaju značajke koje putnici obično povezuju s paket aranžmanima, posebno to da se različite usluge putovanja povezuju u jedinstven proizvod za čije pravilno izvršenje odgovornost preuzima organizator. U skladu s praksom Suda Europske unije¹⁶ nije važno kombiniraju li se usluge putovanja prije kontaktiranja s putnikom ili se to čini na njegov zahtjev, odnosno po njegovu izboru. Ista načela trebaju se primjenjivati neovisno o tome je li rezerviranje izvršeno u poslovnicu putne agencije ili na internetu.
- (9) U cilju transparentnosti paket aranžmani trebaju se razlikovati od potpomognutih putnih aranžmana, kod kojih putne agencije putem interneta ili u poslovnicama putnicima pomažu u kombiniranju usluga putovanja, čime dolazi do toga da putnik sklapa ugovore s različitim pružateljima usluga putovanja, između ostaloga putem povezanog postupka rezerviranja. Potpomognuti putni aranžmani nemaju takve značajke i na njih ne bi bilo primjereno primjenjivati sve obveze koje se primjenjuju na paket aranžmane.

¹⁶ Vidi odluku u predmetu C-400 Club Tour, *Viagens e Turismo protiv Alberto Carlos Lobo Gonçalves Garrido i Club Med Viagens Ld*, ECR 2002, I-04051.

- (10) U svjetlu razvoja događaja na tržištu primjereno je nadalje paket aranžmane definirati na temelju alternativnih objektivnih kriterija koji se većinom odnose na način na koji se usluge putovanja prikazuju ili kupuju a gdje putnici mogu opravdano očekivati da ih se zaštiti Direktivom. To je primjerice slučaj ako se različite usluge putovanja za isto putovanje ili odmor kupuju unutar istog postupka rezerviranja na istoj prodajnoj točki ili ako se takve usluge nude ili naplaćuju po jedinstvenoj ili ukupnoj cijeni. Ako se usluge putovanja odaberu prije nego što je putnik pristao za njih platiti, treba se smatrati da se te usluge pribavljaju unutar istog postupka rezerviranja.
- (11) S druge strane, potpomognute putne aranžmane treba razlikovati od usluga putovanja koje putnici rezerviraju pojedinačno, često u različito vrijeme, čak za potrebe istog putovanja ili odmora. Potpomognute putne aranžmane na internetu treba razlikovati i od poveznica preko kojih se putnike samo općenito obavješćuje o daljnjim uslugama putovanja, na primjer kada hotel ili organizator događaja na svojem web-mjestu prikaže popis svih operatera koji nude usluge prijevoza do hotela ili mjesta događaja neovisno o rezerviranju ili ako se za oglašavanje služe kolačićima i metapodacima.
- (12) Kupnja samostalne usluge putovanja u zračnom prijevozu kao pojedinačne usluge putovanja ne predstavlja paket aranžman niti potpomognuti putni aranžman.
- (13) Trebaju se utvrditi posebna pravila i za prodavatelje u poslovnica i one na internetu koji putnicima prilikom pojedinačnog posjeta ili kontakta s njihovom prodajnom točkom pomažu sklapati zasebne ugovore s pojedinačnim pružateljima usluga te za prodavatelje na internetu koji povezanim postupcima rezerviranja na internetu ciljno omogućuju pribavljanje dodatnih usluga putovanja od drugog trgovca, najkasnije kada se potvrdi rezervacija prve usluge. Ova bi se pravila primjenjivala, primjerice, ako uz potvrdu rezervacije prve usluge putovanja, npr. leta ili putovanja vlakom, potrošač dobije i ponudu da rezervira drugu uslugu putovanja dostupnu na odabranom odredištu, na primjer smještaj u hotelu, s poveznicom na mjesto rezerviranja drugog pružatelja usluga ili posrednika. Dok takvi aranžmani ne predstavljaju paket aranžmane u smislu ove Direktive na način da je jasno da je odgovornost za usluge putovanja preuzeo jedan organizator, takvi potpomognuti aranžmani predstavljaju alternativni poslovni model koji često paket aranžmanima predstavlja konkurenciju.
- (14) Kako bi se osiguralo pošteno tržišno natjecanje i zaštitili potrošači, obveza pružanja dostatnih dokaza o osiguranju povrata prethodno uplaćenih iznosa i povratka putnika u domovinu u slučaju insolventnosti treba se odnositi i na potpomognute putne aranžmane.
- (15) Kako bi se putnicima pružila jasnija slika i omogućila bolja upućenost pri donošenju odluka u vezi s različitim vrstama putnih aranžmana u ponudi, primjereno je od trgovaca tražiti da jasno navedu karakter aranžmana te putnike informiraju o njihovim pravima. Izjava trgovca o pravnoj naravi proizvoda u području usluga putovanja koji se stavlja na tržište treba odgovarati stvarnoj pravnoj naravi tog proizvoda. Tijela nadležna za provedbu trebaju intervenirati ako trgovci putnicima ne pružaju točne informacije.
- (16) U svrhu identificiranja paket aranžmana ili potpomognutog putnog aranžmana treba se uzimati u obzir samo kombinacija različitih usluga putovanja, primjerice smještaja, pružanja usluga autobusnog, željezničkog broskog ili zračnog prijevoza putnicima, kao i iznajmljivanje automobila. Smještaj za potrebe stanovanja, uključujući duge jezične tečajeve, ne bi se trebao smatrati smještajem u smislu ove Direktive.

- (17) Druge turističke usluge, primjerice nabava ulaznica za koncerte i sportske događaje te karata za izlete i zabavne parkove, usluge su za koje se u kombinaciji s prijevozom putnika, smještajem i/ili iznajmljivanjem automobila treba smatrati da mogu predstavljati paket aranžman ili potpomognuti putni aranžman. Međutim, takvi paket aranžmani trebaju biti u području primjene Direktive samo ako odgovarajuća turistička usluga čini znatan dio paket aranžmana. Turistička se usluga u pravilu treba smatrati znatnim dijelom paket aranžmana ako se na nju odnosi više od 20 % ukupne cijene ili ako na drugi način predstavlja bitan element putovanja ili odmora. Pomoćne usluge, primjerice putno osiguranje, prijevoz prtljage, dnevni obroci i čišćenje u okviru smještaja, ne bi se same po sebi trebale smatrati turističkim uslugama.
- (18) Isto se tako treba pojasniti da ugovori kojima trgovac putniku nakon sklapanja ugovora daje pravo biranja između različitih vrsta usluga putovanja, kao u slučaju poklon-paketa u okviru paket aranžmana, trebaju predstavljati paket aranžman. Osim toga, kombinacija usluga putovanja treba se smatrati paket aranžmanom ako se ime putnika ili podaci koji su potrebni za provođenje transakcije u vezi s rezerviranjem prenose od jednog do drugog trgovca najkasnije kada se potvrđuje rezervacija prve usluge. Podaci potrebni za provođenje transakcije u vezi s rezerviranjem odnose se na podatke o kreditnoj kartici ili na druge informacije potrebne za naplatu. S druge strane, sam prijenos podataka poput odredišta ili vremena putovanja ne smatra se dovoljnim.
- (19) Budući da postoji manja potreba za zaštitom putnika u slučaju kratkih putovanja te kako bi se izbjeglo nepotrebno opterećenje za trgovce, putovanja koja traju kraće od 24 sata i u koja nije uključen smještaj te paket aranžmani koji se povremeno organiziraju trebaju se isključiti iz područja primjene ove Direktive.
- (20) Glavna je značajka putovanja u paket aranžmanima to da je za pravilno izvršenje usluga paket aranžmana u cjelini odgovoran najmanje jedan trgovac. Stoga prodavatelju, obično agenciji s poslovnicom ili na internetu, treba omogućiti djelovanje u svojstvu običnog prodavatelja ili posrednika i osloboditi ga od odgovornosti kao organizatora samo ako u svojstvu organizatora paket aranžmana nastupa drugi trgovac. Odluka o tome nastupa li trgovac kao organizator za dotični paket aranžman treba ovisiti o njegovu sudjelovanju u sastavljanju paket aranžmana kako je definirano ovom Direktivom, a ne o nazivu pod kojim on vodi svoje poslove. Ako dva ili više trgovaca ispunjuju kriterij koji kombinaciju usluga putovanja čini paket aranžmanom i ako ti trgovci putnika nisu informirali o tome koji je od njih organizator paket aranžmana, svi ti trgovci trebaju se smatrati organizatorima.
- (21) U odnosu na paket aranžmane prodavatelji zajedno s organizatorom trebaju biti odgovorni za pružanje predugovornih informacija. Istovremeno se treba pojasniti da su oni odgovorni za bilo kakve pogreške u rezerviranju. Kako bi se olakšala komunikacija, posebice u prekograničnim slučajevima, putnicima treba biti omogućeno kontaktirati s organizatorom i preko prodavatelja kod kojeg su kupili paket aranžman.
- (22) Putnici trebaju dobiti i potrebne informacije prije kupnje paket aranžmana, bilo da se on prodaje putem sredstava komunikacije na daljinu, u poslovnici ili drugim vrstama distribucije. Pri pružanju takvih informacija trgovac treba uzeti u obzir posebne potrebe putnika koji su osobito ranjivi zbog životne dobi ili lošeg fizičkog zdravlja, pri čemu je razumno očekivati da je to trgovac mogao predvidjeti.
- (23) Ključne informacije, primjerice glavne značajke usluga putovanja ili cijene, koje se pružaju u oglasima, na organizatorovu web-mjestu ili u brošurama kao dio predugovornih informacija trebaju biti obvezujuće, osim ako organizator pridržava

pravo izmjene tih elemenata i ako je putnik o tim promjenama na jasan i lako uočljiv način obaviješten prije sklapanja ugovora. Međutim, u svjetlu nove komunikacijske tehnologije, više ne postoji potreba za utvrđivanjem posebnih pravila o brošurama, dok je primjereno osigurati da se u određenim okolnostima informacije o izmjenama koje utječu na izvršenje ugovora razmjenjuju između stranaka na trajnom mediju tako da budu dostupne za buduće korištenje. Ako se obje stranke o tome dogovore, uvijek treba biti omogućeno mijenjanje tih informacija.

- (24) Obveze informiranja utvrđene u ovoj Direktivi iscrpne su, ali se njima ne bi trebale dovoditi u pitanje obveze informiranja u drugim zakonodavnim aktima Unije¹⁷.
- (25) Uzimajući u obzir posebnosti ugovora o putovanju u paket aranžmanu, trebalo bi utvrditi prava i obveze stranaka u razdoblju prije i poslije početka paket aranžmana, posebno ako se te usluge ne izvršuju pravilno ili ako se promijene pojedine okolnosti.
- (26) Budući da se paket aranžmani često kupuju dugo prije njihova izvršenja, može doći do nepredviđenih događaja. Stoga putnik pod određenim uvjetima treba imati pravo prijenosa paket aranžmana na drugog putnika. U takvim situacijama organizatoru treba omogućiti nadoknadu troškova, primjerice ako podizvođač naplaćuje zamjenu imena putnika ili poništavanje vozne karte i izdavanje nove. Putnicima treba omogućiti i otkazivanje ugovora u bilo kojem trenutku prije početka pružanja usluga paket aranžmana uz plaćanje primjerene nadoknade, kao i pravo na raskid ugovora bez plaćanja nadoknade ako će na paket znatno utjecati neizbježne i izvanredne okolnosti poput rata ili prirodne katastrofe. Da postoje neizbježne i izvanredne okolnosti treba se smatrati posebno u slučaju kada se u pouzdanim i javno dostupnim izvješćima, primjerice u preporukama koje izdaju tijela država članica, savjetuje da se ne putuje u mjesto odredišta.
- (27) U posebnim situacijama i organizator treba imati pravo na raskid ugovora prije početka pružanja usluga paket aranžmana bez plaćanja nadoknade, primjerice ako se ne dostigne minimalni broj sudionika, ako je ta mogućnost predviđena u ugovoru.
- (28) U određenim slučajevima organizatorima se treba dopustiti unošenje jednostranih izmjena u ugovor o putovanju u paket aranžmanu. Međutim putnici trebaju imati pravo na raskid ugovora ako se predloženim izmjenama bitno mijenja bilo koja glavna značajka usluga putovanja. Povećanje cijena treba biti moguće samo ako je došlo do promjene u cijeni goriva za prijevoz putnika, u porezima ili naknadama koje uvodi treća osoba koja nije izravno uključena u izvršenje uključenih usluga putovanja odnosno u deviznim tečajevima koji su relevantni za dotični paket aranžman te ako se u ugovoru izričito zadržava pravo korekcije cijena prema gore ili prema dolje. Povećanje cijena treba ograničiti na 10 % cijene paket aranžmana.
- (29) Primjereno je utvrditi posebna pravila o pravnoj zaštiti u vezi s nesukladnim izvršenjem ugovora o putovanju u paket aranžmanu. Putnik treba imati pravo na rješavanje problema a, ako se znatan dio ugovorenih usluga ne može pružiti, putniku se trebaju ponuditi alternativna rješenja. Putnik treba imati i pravo na sniženje cijena i/ili nadoknadu štete. Nadoknadom bi se trebala obuhvatiti i nematerijalna šteta, posebno u slučaju narušenog odmora te, u opravdanim slučajevima, troškovi koje je putnik pretrpio dok je sam rješavao problem.
- (30) Kako bi se osigurala dosljednost, primjereno je odredbe ove Direktive uskladiti s međunarodnim konvencijama kojima je obuhvaćeno područje usluga putovanja te sa

¹⁷ Vidi direktive 2000/31/EZ i 2006/123/EZ, kao i uredbe (EZ) br 1107/2006, (EZ) br. 1008/2008, (EZ) br. 1371/2007, (EZ) br. 181/2011, (EZ) br. 1177/2010 te (EZ) br. 2111/2005.

zakonodavstvom Unije o pravima putnika. Ako je organizator odgovoran za neizvršenje ili nepravilno izvršenje usluga obuhvaćenih ugovorom o putovanju u paket aranžmanu, tom organizatoru treba biti omogućeno pozivati se na ograničenja odgovornosti pružatelja usluga utvrđena u međunarodnim konvencijama kao što je Montrealska konvencija iz 1999. o ujednačavanju određenih pravila u međunarodnom zračnom prijevozu¹⁸, Konvenciju iz 1980 o međunarodnom željezničkom prijevozu (COTIF)¹⁹, te Atensku konvenciju iz 1974. o prijevozu putnika i njihove prtljage morem²⁰. Ako je zbog neizbježnih i izvanrednih okolnosti nemoguće osigurati povratak putnika na mjesto polaska, obveza organizatora da snosi troškove nastavka putnikova boravka u odredištu treba uskladiti s prijedlogom Komisije²¹ koji za cilj ima izmjenu Uredbe (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004 o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta²².

- (31) Ovom se Direktivom ne bi smjelo utjecati na pravo putnika na podnošenje zahtjeva u skladu s ovom Direktivom i zakonodavstvom EU-a o pravima putnika, tako da će putnici i dalje imati mogućnost svoje zahtjeve upućivati organizatoru, prijevozniku ili bilo kojoj drugoj odgovornoj stranci odnosno, prema potrebi, više odgovornih stranaka. Treba se pojasniti da oni ne mogu kumulirati prava na različitim pravnim osnovama ako se tim pravima štite isti interesi ili ako ona imaju isti cilj. Odgovornošću organizatora ne dovodi se u pitanje pravo traženja nadoknade od trećih osoba, uključujući pružatelje usluga.
- (32) Ako se putnik tijekom putovanja ili odmora nalazi u teškoćama, organizator treba biti obvezan pružiti pravovremenu pomoć. Takva se pomoć treba sastojati uglavnom od pružanja informacija, prema potrebi, o pitanjima poput zdravstvenih usluga, tijela lokalne vlasti i konzularne pomoći, kao i od praktične pomoći, primjerice u vezi sa sredstvima komunikacije na daljinu i alternativnim rješenjima za putovanje.
- (33) Komisija je u svojoj Komunikaciji o zaštiti putnika u slučaju insolventnosti zračnog prijevoznika utvrdila mjere kako bi se poboljšala zaštita putnika u slučaju insolventnosti zračnog prijevoznika²³, uključujući bolju provedbu Uredbe (EZ) br. 1008/2008 o zajedničkim pravilima za obavljanje zračnog prijevoza u Zajednici²⁴ i Uredbe 261/2004 o pravima putnika u zračnom prijevozu te suradnju s dionicima iz sektora a u slučaju neuspjeha uzelo bi se u obzir donošenje odgovarajuće zakonodavne mjere. Ta se Komunikacija odnosi na kupovinu pojedinačnog sastavnog dijela, tj. usluga zračnog prijevoza te se njome stoga ne dovode u pitanje postojeća pravila o

¹⁸ 2001/539/EZ: Odluka Vijeća od 5. travnja 2001. o pristupanju Europske zajednice Konvenciji o ujednačavanju određenih pravila o međunarodnom zračnom prijevozu (Montrealska konvencija) (SL L 194, 18.7.2001. str. 38)

¹⁹ 2013/103/EU: Odluka Vijeća od 16. lipnja 2011. o potpisivanju i sklapanju sporazuma između Europske unije i Međuvladine organizacije za međunarodni željeznički promet o pristupanju Europske unije Konvenciji o međunarodnom željezničkom prijevozu (COTIF) (SL L 51, 23.2.2013., str. 1).

²⁰ 2012/22/EU: Odluka Vijeća od 12. prosinca 2011. o pristupanju Europske unije Protokolu iz 2002. Atenske konvencije o prijevozu putnika i njihove prtljage morem, 1974., s izuzetkom njezinih članaka 10. i 11. (SL L 8, 12.1.2012., str. 1.)

²¹ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EZ) br. 261/2004 o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta te Uredbe (EZ) 2027/97 o odgovornosti zračnih prijevoznika u vezi s prijevozom putnika i njihove prtljage – COM/2013/130, završna verzija.

²² SL L 46, 17.2.2004., str. 1.

²³ COM (2013) 129 od 18.3.2013.

²⁴ SL L 293, 31.10.2008, str. 3.

paket aranžmanima i zakonodavce ne sprečava u donošenju odredaba i u vezi sa zaštitom kupaca suvremenih kombinacija usluga putovanja u slučaju insolventnosti.

- (34) Države članice trebaju osigurati da putnici koji kupuju paket-aranžmane ili potpomognute putne aranžmane uživaju punu zaštitu u slučaju nesolventnosti organizatora, prodavatelja koji je omogućio potpomognuti putni aranžman ili bilo kojeg pružatelja usluga. Države članice u kojima organizatori paket-aranžmana ili prodavatelji koji su omogućili potpomognuti putni aranžman imaju poslovni nastan stoga trebaju osigurati da trgovci koji nude takve kombinacije putnih usluga polože osiguranje za povrat svih iznosa koje su putnici uplatili te za njihov povratak u domovinu u slučaju nesolventnosti. Dok zadržavaju pravo diskrecije u vezi s načinom na koji se pruža zaštita u slučaju insolventnosti, države članice trebaju osigurati učinkovitost svojih nacionalnih programa zaštite u slučaju insolventnosti te da se u okviru tih programa svim putnicima koji trpe štetu zbog insolventnosti može jamčiti pravovremen povratak u domovinu i povrat novca. Pri pružanju obvezne zaštite u slučaju insolventnosti treba se uzeti u obzir stvarna razina financijskog rizika u vezi s aktivnostima koje poduzima organizator, nadležni prodavatelj ili pružatelj usluga, uključujući vrstu kombinacije usluga putovanja koje prodaju, predvidive sezonske oscilacije te visinu prethodno uplaćenih iznosa i način na koji su ti iznosi osigurani. U skladu s direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006 o uslugama na unutarnjem tržištu²⁵ u slučajevima gdje se zaštita u slučaju insolventnosti može pružiti u obliku jamstva ili police osiguranja takav vrijednosni papir ne smije se ograničiti na potvrde koje izdaju financijski operateri s poslovnim nastanom u dotičnoj državi članici.
- (35) Kako bi se olakšalo slobodno kretanje usluga, države članice trebaju imati obvezu priznavanja zaštite u slučaju insolventnosti po zakonu države članice u kojoj je prijavljen poslovni nastan. Kako bi se u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti olakšali suradnja i nadzor poduzeća koja djeluju u različitim državama članicama, države članice trebaju imati obvezu određivanja središnjih kontaktnih točaka.
- (36) Kada je riječ o potpomognutim putnim aranžmanima, uz obvezu pružanja zaštite u slučaju insolventnosti i obveze informiranja putnika o tome da su za izvršenje ugovornih obveza odgovorni samo pojedinačni pružatelji usluga, dotični ugovori podliježu općem zakonodavstvu Unije o zaštiti potrošača i zakonodavstvu Unije na razini sektora.
- (37) Primjereno je putnike zaštititi u situacijama gdje prodavatelj organizira rezerviranje paket aranžmana ili potpomognutog putnog aranžmana a gdje prodavatelj napravi pogrešku u postupku rezerviranja.
- (38) Isto je tako primjereno potvrditi da se potrošači ne mogu odreći prava koja proizlaze iz Direktive te da organizatori ili trgovci koji omogućuju potpomognute putne aranžmane ne smiju izbjegavati svoje obveze tvrdeći da djeluju samo kao pružatelji usluga, posrednici ili u bilo kakvom drugom svojstvu.
- (39) Države članice trebaju utvrditi kazne za kršenje odredaba kojima se ova Direktiva prenosi u nacionalna zakonodavstva te osigurati njihovo izvršenje. Sankcije bi trebale biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće.
- (40) Nakon donošenja ove Direktive neophodno je prilagoditi određene akte o zaštiti potrošača. Budući da se Direktiva 2011/83/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25.

²⁵ SL L 376, 27.12.2006, str. 36.

listopada 2011. o pravima potrošača²⁶ u svojem sadašnjem obliku ne primjenjuje na ugovore koji su obuhvaćeni Direktivom 90/314/EEZ, potrebno je izmijeniti Direktivu 2011/83/EU kako bi se osiguralo da se ona primjenjuje na potpomognute putne aranžmane te kako bi se određena prava potrošača utvrđena u toj Direktivi odnosila i na paket aranžmane.

- (41) Ovom se Direktivom ne bi trebalo dovoditi u pitanje Uredbu (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I.)²⁷ te nacionalno ugovorno pravo za one aspekte koji se njome ne uređuju. Budući da se ovom Direktivom nastoji pridonijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i postizanju visoke razine zaštite potrošača, njezini se ciljevi ne mogu postići na razini država članica, već se bolje postižu na razini Unije. Stoga Unija može donositi mjere u skladu s načelom supsidijarnosti iz članka 5. Ugovora o Europskoj Uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti iz navedenog članka ovom se Direktivom ne prelaze okviri onoga što je potrebno za postizanje tih ciljeva.
- (42) Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i načela koja su priznata u Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Prijedlogom se posebno poštuje sloboda poduzetništva utvrđena u članku 16. Povelje i osigurava visoka razina zaštite potrošača unutar Unije, u skladu s njezinim člankom 38.
- (43) U skladu sa Zajedničkom političkom izjavom država članica i Komisije od 28. rujna 2011. o dokumentima s objašnjenjima, države članice obvezale su se da će u opravdanim slučajevima uz obavijest o mjerama prenošenja priložiti jedan ili više dokumenata u kojima se objašnjava odnos između dijelova direktive i odgovarajućih dijelova nacionalnih instrumenata prenošenja. U pogledu ove Direktive zakonodavac smatra da je dostava tih dokumenata opravdana,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Poglavlje I. Predmet, područje primjene i definicije

Članak 1. Predmet

Svrha je ove Direktive pridonijeti pravilnom funkcioniranju unutarnjeg tržišta i postizanju visoke razine zaštite potrošača usklađivanjem određenih aspekata zakona i drugih propisa država članica u vezi s ugovorima o putovanjima u paket aranžmanu i o potpomognutim putnim aranžmanima koji se sklapaju između putnika i trgovaca.

Članak 2. Područje primjene

1. Ova se Direktiva primjenjuje na paket aranžmane koje trgovci putnicima nude na prodaju ili im ih prodaju, osim članka 17., te na potpomognute putne aranžmane osim članka 4. do 14. i 18. te članka 21. stavka 1.
2. Ova se Direktiva ne primjenjuje na:

²⁶ SL L 304, 22.11.2011, str. 64.

²⁷ SL L 177, 4.7.2008, str. 6.

- (a) paket aranžmane i potpomognute putne aranžmane kojima se obuhvaća razdoblje kraće od 24 sata, osim ako uključuju smještaj za noćenje;
- (b) popratne ugovore kojima se obuhvaćaju financijske usluge;
- (c) paket aranžmane i potpomognute putne aranžmane kupljene na temelju okvirnog ugovora između putnikova poslodavca i trgovca koji je specijaliziran za organiziranje poslovnih putovanja;
- (d) paket aranžmane kod kojih se najviše jedna usluga putovanja iz članka 3. stavka 1. točaka (a), (b) i (c) kombinira s putnom uslugom iz članka 3. stavka 1. točke (d) ako ta usluga ne čini znatan dio paket aranžmana; ili
- (e) samostalne ugovore o pojedinačnim uslugama putovanja.

Članak 3. Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „usluga putovanja” znači:
 - (a) prijevoz putnika;
 - (b) smještaj koji se ne odnosi na stanovanje;
 - (c) iznajmljivanje automobila ili
 - (d) bilo koja druga turistička usluga koja nije popratna usluga vezana uz prijevoz putnika, smještaj ili iznajmljivanje automobila.
- (2) „paket aranžman” znači kombinacija najmanje dviju vrsta usluga putovanja za potrebe istog putovanja ili odmora ako:
 - (a) te usluge sastavlja isti trgovac, uključujući na zahtjev putnika ili u skladu s njegovim izborom, prije nego što je sklopljen ugovor o svim uslugama ili
 - (b) neovisno o tome jesu li sklopljeni posebni ugovori s pojedinačnim pružateljima usluga putovanja, ako se te usluge:
 - (i.) kupuju na jednoj prodajnoj točki u okviru istog postupka rezerviranja
 - (ii.) nude ili naplaćuju po jedinstvenoj ili ukupnoj cijeni
 - (iii.) oglašuju ili prodaju pod nazivom „paket aranžman“ ili pod sličnim nazivom
 - (iv.) kombiniraju nakon sklapanja ugovora kojime trgovac putniku daje pravo izbora između raznih vrsta usluga putovanja, ili
 - (v.) kupuju od različitih trgovaca putem povezanih postupaka rezerviranja na internetu ako se ime putnika ili podaci koji su potrebni za provođenje transakcije u vezi s rezerviranjem prenose od jednog do drugog trgovca najkasnije kada se potvrdi rezervacija prve usluge;
- (3) „ugovor o putovanju u paket aranžmanu” znači ugovor o paket aranžmanu u cjelini ili, ako se paket aranžman pruža u okviru različitih ugovora, svi ugovori kojima se obuhvaćaju usluge uključene u paket aranžman;
- (4) „početak paket aranžmana” znači početak izvršavanja usluga paket aranžmana;

- (5) „potpomognut putni aranžman” znači kombinacija najmanje dviju vrsta usluga putovanja za potrebe istog putovanja ili odmora koje ne predstavljaju paket aranžman a koje za posljedicu imaju sklapanje zasebnih ugovora s pojedinačnim pružateljima usluga putovanja, ako prodavatelj omogućuje kombiniranje:
- (a) na temelju odvojenih rezervacija prilikom jednog posjeta kontaktnoj točki ili kontakta s njome; ili
 - (b) putem ciljnog pribavljanja dodatnih usluga putovanja od drugog trgovca preko povezanih postupaka rezerviranja na internetu najkasnije kada se potvrdi rezervacija prve usluge
- (6) „putnik” znači svaka osoba koja želi sklopiti ugovor ili ima pravo putovanja na temelju ugovora sklopljenog u području primjene ove Direktive, uključujući osobe na poslovnim putovanjima ako ne putuju na temelju okvirnog ugovora s trgovcem specijaliziranim za organiziranje poslovnih putovanja
- (7) „trgovac” znači svaka osoba koja djeluje za potrebe svoje trgovine, posla, obrta ili struke
- (8) „organizator” znači trgovac koji izravno ili preko drugog trgovca odnosno zajedno s drugim trgovcem kombinira i prodaje ili nudi na prodaju paket aranžmane. Ako dva ili više trgovaca ispunjuju bilo koji kriterij iz stavka 2. točke (b), svi ti trgovci smatraju se organizatorima osim ako se jedan od njih odredi za organizatora te se o tome putnika obavijesti
- (9) „prodavatelj” znači trgovac koji nije organizator a koji:
- (a) prodaje ili nudi na prodaju paket aranžmane ili
 - (b) omogućuje pribavljanje usluga putovanja koje su dio potpomognutog putnog aranžmana pomažući putnicima u sklapanju zasebnih ugovora o uslugama putovanja s pojedinačnim pružateljima usluga
- (10) „trajni nosač podataka” znači svako sredstvo kojim se putniku ili trgovcu omogućuje pohrana informacija koje su mu osobno upućene i kojima može naknadno pristupiti tijekom odgovarajućeg vremena primjerenog svrhama za koje su te informacije namijenjene i kojim se omogućuje nepromijenjena reprodukcija pohranjenih informacija;
- (11) „neizbježne i izvanredne okolnosti” znači situacija izvan kontrole trgovca čije se posljedice nisu mogle izbjeći čak i da su bile poduzete sve razumne mjere
- (12) „nesukladnost“ znači nedostatak i nepravilno izvršenje usluga putovanja uključenih u paket aranžman

Poglavlje II.

Obveze informiranja i sadržaj ugovora o putovanju u paket aranžmanu

Članak 4. *Predugovorne informacije*

1. Države članice osiguravaju da, prije nego što se putnik obveže bilo kakvim ugovorom o putovanju u paket aranžmanu ili bilo kakvom odgovarajućom ponudom, organizator i, ako se paket aranžman prodaje preko prodavatelja, prodavatelj putniku prema potrebi pruži sljedeće informacije u odnosu na paket aranžman:

- (a) glavne značajke usluga putovanja:
 - (i.) odredište/odredišta, plan putovanja i razdoblja boravka, s datumima
 - (ii.) sredstva, značajke i kategorije prijevoza, mjesto polaska i povratka s datumom i vremenom odnosno, ako još nije utvrđeno točno vrijeme, približnim vremenom polaska i povratka, mjesta i trajanje zaustavljanja i prometne veze
 - (iii.) mjesto, glavne osobine i turistička kategorija smještaja
 - (iv.) jesu li osigurani dnevni obroci te, ako jesu, plan obroka
 - (v.) posjete, izleti ili druge usluge uključene u dogovorenu cijenu paket aranžmana
 - (vi.) jezici na kojima će se aktivnosti obavljati te
 - (vii.) hoće li se tijekom putovanja ili odmora omogućivati pristup za osobe sa smanjenom pokretljivošću
 - (b) poslovni naziv i geografska adresa organizatora te, prema potrebi, prodavatelja, kao i njihov telefonski broj i adresa e-pošte
 - (c) ukupna cijena paket aranžmana uključujući poreze i, prema potrebi, sve dodatne naknade, pristojbe i druge troškove ili, ako se ti troškovi ne mogu u razumnoj mjeri unaprijed izračunati, navođenje mogućnosti da putnik snosi takve dodatne troškove
 - (d) načini plaćanja i, prema potrebi, postojanje i uvjeti davanja pologa ili drugih financijskih jamstava koje plaća ili osigurava putnik;
 - (e) najmanji broj osoba potreban za izvršenje paket aranžmana i rok od najmanje 20 dana prije početka paket aranžmana za moguće otkazivanje ako se ta brojka ne dosegne
 - (f) opće informacije o obvezama u vezi s putovnicama i vizama, uključujući približno trajanje ishođenja viza za građane država članica na koje se to odnosi te informacije o zdravstvenim formalnostima
 - (g) potvrda o tome da usluge predstavljaju paket aranžman u smislu ove Direktive
2. Informacije iz članka 1. moraju biti jasno prikazane i lako uočljive.

Članak 5.

Obvezujući karakter predugovornih informacija i sklapanje ugovora

1. Države članice osiguravaju da organizator ne smije mijenjati informacije koje su putniku pružene u skladu s točkama (a), (c), (d), (e) i (g) članka 4., osim ako organizator pridržava pravo izmjene tih informacija te putnika o svim izmjenama obavijesti na jasan i lako uočljiv način prije sklapanja ugovora.
2. Ako se informacije o dodatnim naknadama, pristojbama ili drugim troškovima iz članka 4. točke (c) ne pruže prije sklapanja ugovora, putnik ne plaća te naknade, pristojbe ili druge troškove.
3. Organizator u vrijeme ili neposredno nakon sklapanja ugovora putniku dostavlja primjerak ugovora ili potvrdu ugovora na trajnom nosaču podataka.

Članak 6.

Sadržaj ugovora o putovanju u paket aranžmanu i dokumenti koji se dostavljaju prije početka paket aranžmana

1. Države članice osiguravaju da ugovori o putovanju u paket aranžmanu budu formulirani jasnim i razumljivim jezikom te da su čitljivi ako su u pisanom obliku.
2. U ugovoru ili potvrdi ugovora sadržane su sve informacije iz članka 4. U ugovoru ili potvrdi sadržane su i sljedeće dodatne informacije:
 - (a) posebni zahtjevi putnika koje je organizator prihvatio;
 - (b) obavijest o tome da je organizator:
 - (i.) odgovoran za pravilno izvršenje svih uključenih usluga putovanja;
 - (ii.) obvezan pružiti pomoć ako se putnik nađe u teškoćama, u skladu s člankom 14.;
 - (iii.) obvezan osigurati zaštitu u slučaju insolventnosti u vezi s povratom uplaćenih iznosa i povratkom putnika u domovinu u skladu s člankom 15., kao i dostaviti ime subjekta koji pruža pomoć u slučaju insolventnosti te njegove kontaktne podatke, uključujući geografsku adresu;
 - (c) podaci o kontaktnoj točki na kojoj se putnik može žaliti na svaku nesukladnost koju uoči na licu mjesta;
 - (d) ime, geografska adresa, telefonski broj i adresa e-pošte organizatorova lokalnog predstavnika ili kontaktna točka na kojoj putnik u teškoćama može tražiti pomoć ili, ako takvi predstavnici ili kontaktne točke ne postoje, broj telefona za hitne slučajeve ili navođenje drugih načina na koje se može stupiti u kontakt s organizatorom;
 - (e) obavijest o tome da putnik može raskinuti ugovor u bilo kojem trenutku prije početka paket aranžmana uz plaćanje primjerene nadoknade ili uz razumnu standardnu naknadu za raskid ako su takve naknade utvrđene u skladu s člankom 10. stavkom 1.;
 - (f) ako u okviru paket aranžmana u koji je uključen smještaj putuju maloljetne osobe, informacije kojima se omogućuje izravan kontakt s maloljetnom osobom ili odgovornom osobom u mjestu boravka maloljetne osobe;
 - (g) informacije o dostupnim mehanizmima alternativnog rješavanja sporova i rješavanja sporova putem interneta.
3. Informacije iz članka 2. moraju biti jasno prikazane i lako uočljive.
4. Organizator prije početka paket aranžmana putniku pravovremeno dostavlja potrebne priznanice, vaučere i karte, uključujući informacije o točnom vremenu polaska, mjestima zaustavljanja, prometnim vezama i dolasku.

Poglavlje III.

Izmjene ugovora prije početka paket aranžmana

Članak 7.

Prijenos ugovora na drugog putnika

1. Države članice osiguravaju da putnik nakon što organizatoru putem trajnog nosača podataka pruži razuman rok prije početka paket aranžmana može prenijeti ugovor na osobu koja ispunjuje uvjete koji se primjenjuju na taj ugovor.
2. Prenositelj i primatelj ugovora solidarno su odgovorni za plaćanje dugovanja i za sve dodatne naknade, pristojbe ili druge troškove koji nastanu zbog prijenosa. Ti troškovi ne smiju biti nerazumni i u svakom slučaju ne smiju prelaziti stvarne troškove koje snosi organizator.

Članak 8.

Izmjena cijene

1. Države članice osiguravaju da cijene ne budu podložne izmjenama, osim ako se u ugovoru izričito zadržava mogućnost povećanja cijene te organizator obvezuje na sniženje cijene u istom iznosu kao izravne posljedice izmjena:
 - (a) u troškovima za gorivo za prijevoz putnika;
 - (b) u porezima ili naknadama za uključene usluge putovanja koje nameću treće osobe koje nisu izravno uključene u izvršenje paket aranžmana, uključujući turističke poreze, takse za slijetanje ili ukrcaj/iskrcaj u lukama i zračnim lukama ili
 - (c) u deviznim tečajevima koji su relevantni za paket aranžman
2. Povećanje cijene iz članka 1. ne smije prijeći 10 % cijene paket aranžmana
3. Povećanje cijene iz članka 1. valjano je samo ako organizator o njemu obavijesti putnika uz obrazloženje i izračun na trajnom nosaču podataka najkasnije 20 dana prije početka paket aranžmana.

Članak 9.

Izmjena ostalih uvjeta ugovora

1. Države članice osiguravaju da prije početka paket aranžmana organizator ne smije jednostrano izmijeniti uvjete ugovora izuzev cijene, osim:
 - (a) ako je organizator to pravo zadržao u ugovoru;
 - (b) ako je izmjena beznačajna;
 - (c) ako organizator putnika o tome na jasan i lako uočljiv način informira na trajnom nosaču podataka.
2. Ako je organizator prije početka paket aranžmana prisiljen bitno izmijeniti bilo koju glavnu značajku usluga putovanja kako su definirane u članku 4. točki (a) ili posebne obveze kako su definirane u članku 6. stavku 2. točki (a), taj je organizator bez odlaganja dužan putnika na trajnom nosaču podataka na jasan i lako uočljiv način obavijestiti o:
 - (a) predloženim izmjenama i

- (b) činjenici da putnik može bez sankcija u određenom razumnom roku raskinuti ugovor te da će se u suprotnome predložene izmjene smatrati prihvaćenima.
3. Ako izmjene ugovora iz članka 2 za posljedicu imaju manje kvalitetan ili jeftiniji paket aranžman, putnik ima pravo na odgovarajuće sniženje cijene.
 4. Ako se ugovor raskida u skladu sa stavkom 2. točkom (b), organizator u roku od četrnaest dana nakon raskida ugovora vraća sve uplaćene iznose koje je primio od putnika. Putnik, prema potrebi, ima pravo na nadoknadu u skladu s člankom 12.

Članak 10.

Raskid ugovora prije početka paket aranžmana

1. Države članice osiguravaju da putnik uz odgovarajuću nadoknadu organizatoru može raskinuti ugovor prije početka paket aranžmana. U ugovoru se mogu utvrditi razumne standardne nadoknade na temelju vremena raskida te uobičajenih ušteda i prihoda od pružanja dotičnih usluga putovanja drugom korisniku. Ako nisu određene standardne nadoknade za raskid ugovora, iznos nadoknade odgovara cijeni paket aranžmana umanjenoj za uštede koje je organizator postigao.
2. Putnik ima pravo raskinuti ugovor prije početka paket aranžmana bez plaćanja nadoknade u slučaju neizbježnih i izvanrednih okolnosti na odredištu ili u njegovoj neposrednoj blizini koje znatno utječu na paket aranžman.
3. Organizator može raskinuti ugovor bez plaćanja nadoknade putniku ako:
 - (a) je broj osoba koje su se prijavile za paket aranžman manji od najmanjeg broja navedenog u ugovoru i ako organizator putnika o raskidu ugovora obavijesti u roku utvrđenom ugovorom a ne kasnije od 20 dana prije početka paket aranžmana. ili
 - (b) organizatora u izvršenju ugovora sprečavaju neizbježne i izvanredne okolnosti te ako on putnika o raskidu ugovora obavijesti bez nepotrebnog odgađanja prije početka paket aranžmana.
4. U slučaju raskida ugovora u skladu sa stavcima 1., 2. i 3. organizator u roku od 14 dana putniku nadoknađuje sve preplaćene iznose.

Poglavlje IV. Izvršenje paket aranžmana

Članak 11.

Odgovornost za izvršenje usluga paket aranžmana

1. Države članice osiguravaju da organizator bude odgovoran za izvršenje usluga putovanja obuhvaćenih ugovorom, bez obzira na to izvršava li te usluge organizator ili drugi pružatelj usluga.
2. Ako se neka od usluga ne izvrši u skladu s ugovorom, organizator uklanja tu nesukladnost, osim ako je nesukladnost nerazmjerna.
3. Ako se znatan dio usluga ne može pružiti u skladu s ugovorom, organizator mora pronaći prikladna alternativna rješenja za nastavak paket aranžmana bez dodatnih troškova za putnika, uključujući i slučajeve kada putniku nije omogućen povratak na mjesto polaska.

4. Ako organizator nije u mogućnosti ponuditi prikladna alternativna rješenja ili putnik predložena alternativna rješenja ne prihvaća zato što nisu usporediva s onim što je dogovoreno u ugovoru, organizator je dužan, ako je u paket aranžman uključen i prijevoz putnika, putniku bez dodatne naplate osigurati ekvivalentan prijevoz do mjesta polaska ili do drugog mjesta na koje je putnik pristao te putniku pružiti nadoknadu u skladu s člankom 12.
5. Ako se zbog neizbježnih i izvanrednih okolnosti putniku ne može omogućiti pravovremen povratak, organizator ne snosi troškove nastavka boravka koji prelaze 100 EUR po noćenju i tri noći po putniku.
6. Ograničenje troškova iz članka 5. ne primjenjuje se na osobe smanje pokretljivosti kako je definirano u Uredbi (EZ) br. 1107/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o pravima osoba s invaliditetom i osoba smanjene pokretljivosti u zračnom prijevozu²⁸ te na sve osobe u njihovoj pratnji, na trudnice i djecu bez pratnje, kao i osobe kojima je potrebna posebna medicinska pomoć ako je organizator o njihovim posebnim potrebama obaviješten najmanje 48 sati prije početka paket aranžmana. Organizator se ne može pozivati na neizbježne i izvanredne okolnosti u svrhu ograničenja troškova iz stavka 5. ako se odgovarajući pružatelj prijevoznih usluga na takve okolnosti ne može pozivati u skladu s primjenjivim zakonodavstvom Unije.
7. Ako alternativna rješenja za posljedicu imaju manje kvalitetan ili jeftiniji paket aranžman, putnik u skladu s člankom 12 ima pravo na sniženje cijene ili, prema potrebi, nadoknadu štete.

Članak 12.

Sniženje cijene i nadoknada štete

1. Države članice osiguravaju da putnik ima pravo na primjereno sniženje cijena:
 - (a) za svako razdoblje u kojem postoji nesukladnost ili
 - (b) ako alternativna rješenja iz članka 11. stavaka 3. i 4. za posljedicu imaju manje kvalitetan ili jeftiniji paket aranžman.
2. Putnik ima pravo na nadoknadu od organizatora za svaku štetu, uključujući svaku nematerijalnu štetu, koju putnik pretrpi zbog bilo kakve nesukladnosti.
3. Putnik nema pravo na sniženje cijene ili nadoknadu štete:
 - (a) ako organizator u vezi s nesukladnošću dokaže:
 - (i.) da se ona može pripisati putniku
 - (ii.) da se ona može pripisati trećoj osobi koja ničim nije povezana s pružanjem ugovorenih usluga i da je neizvršenje nepredvidivo ili neizbježno ili
 - (iii.) da je nastala kao posljedica neizbježnih i izvanrednih okolnosti ili
 - (b) ako putnik organizatora ne obavijesti bez nepotrebnog odlaganja o svakoj nesukladnosti koju putnik uoči na licu mjesta a ako je ta obveza jasno i izričito navedena u ugovoru te ako je razumna uzimajući u obzir okolnosti slučaja.

²⁸ SL L 204, 26.7.2006, str. 1.

4. Ukoliko se međunarodnim konvencijama koje obvezuju Uniju ograničuju razmjeri nadoknade koju plaća pružatelj usluge koja je dio paket aranžmana ili uvjeti pod kojima se ta nadoknada plaća, ista se ograničenja primjenjuju na organizatora. Ukoliko se međunarodnim konvencijama koje ne obvezuju Uniju ograničuje nadoknada koju plaća pružatelj usluge, države članice u skladu s time mogu ograničiti nadoknadu koju plaća organizator. U drugim se slučajevima ugovorom može ograničiti nadoknada koju plaća organizator ako se to ograničenje ne primjenjuje na tjelesne ozljede i štetu prouzročenu namjerno odnosno krajnjim nemarom te ako ta šteta ne iznosi najmanje trostruku ukupnu cijenu paket aranžmana.
5. Ni jednim pravom na nadoknadu ili sniženje cijene u skladu s ovom Direktivom ne utječe se na prava putnika u skladu s Uredbom (EZ) br. 261/2004²⁹, Uredbom (EZ) br. 1371/2007³⁰, Uredbom (EU) br. 1177/2010³¹ i Uredbom (EU) br. 181/2011³². Putnici imaju pravo podnijeti zahtjev u skladu s ovom Direktivom i u skladu s navedenim Uredbama, ali ne mogu u vezi s istim činjenicama kumulirati prava po različitim pravnim osnovama ako se tim pravima štite isti interesi ili ako su im isti ciljevi.
6. Rok zastare za podnošenje zahtjeva u skladu s ovim člankom ne smije biti kraći od jedne godine.

Članak 13.

Mogućnost kontaktiranja s organizatorom preko prodavatelja

Države članice osiguravaju da putnik svoje poruke, pritužbe ili zahtjeve u vezi s izvršenjem usluga paket aranžmana može uputiti izravno prodavatelju kod kojeg je ta usluga kupljena. Prodavatelj je te poruke, pritužbe ili potraživanja dužan bez nepotrebnog odgađanja proslijediti organizatoru. U svrhu sukladnosti s vremenskim ograničenjima i rokovima zastare, u trenutku kada prodavatelj primi obavijest smatra se da ju je primio organizator.

Članak 14.

Obveza pružanja pomoći

Države članice osiguravaju da organizator putniku u teškoćama pruži pravovremenu pomoć, posebno:

- (a) pružanjem primjerenih informacija o zdravstvenim službama, tijelima lokalne vlasti i konzularnoj pomoći te
- (b) pomaganjem putnicima u uspostavljanju komunikacije na daljinu i pronalaženju alternativnih rješenja za putovanje.

Organizatoru mora biti omogućeno za takvu pomoć naplatiti razumnu naknadu ako je situacija nastala putnikovim nemarom ili namjerom.

²⁹ SL L 46, 17.2.2004., str. 1.

³⁰ SL L 315, 3.12.2007., str. 14.

³¹ SL L 334, 17.2.2010., str. 1.

³² SL L 55, 28.2.2011., str. 1.

Poglavlje V.

Zaštita u slučaju insolventnosti

Članak 15.

Učinak zaštite u slučaju insolventnosti i njezino područje primjene

1. Države članice osiguravaju da organizatori i prodavatelji koji omogućuju pribavljanje usluga potpomognutih putnih aranžmana koji imaju poslovni nastan na njihovu državnom području polože osiguranje za učinkovit i brz povrat svih iznosa koje su uplatili putnici te, ako je u uslugu uključen i prijevoz putnika, brz i učinkovit povratak putnika u domovinu u slučaju insolventnosti.
2. Pri pružanju zaštite u slučaju insolventnosti iz stavka 1. uzima se u obzir stvarni financijski rizik u vezi s aktivnostima dotičnog trgovca. Putnici će se njome koristiti bez obzira na njihovo mjesto boravka ili mjesto polaska i bez obzira na to gdje se paket aranžman ili potpomognuti putni aranžman prodaje.

Članak 16.

Međusobno priznavanje zaštite u slučaju insolventnosti i administrativna suradnja

1. Države članice dužne su priznati kao ispunjenje zahtjeva njihovih nacionalnih pravila kojima se članak 15. prenosi u njihovo zakonodavstvo svaku zaštitu u slučaju insolventnosti koju pribavlja organizator ili prodavatelj koji omogućuje pribavljanje usluga potpomognutih putnih aranžmana u skladu s pravilima kojima se članak 15. prenosi u nacionalno zakonodavstvo države članice u kojoj on ima poslovni nastan.
2. Države članice određuju središnje kontaktne točke kako bi se olakšala upravna suradnja i nadzor organizatora i prodavatelja koji omogućuju pribavljanje usluga potpomognutih putnih aranžmana koji posluju u različitim državama članicama. One dostavljaju kontaktne podatke tih kontaktnih točaka svim drugim državama članicama i Komisiji.
3. Putem središnjih kontaktnih točaka omogućuje se dostupnost svih potrebnih informacija između država članica o nacionalnim programima zaštite u slučaju insolventnosti te imena tijela koja pružaju zaštitu u slučaju insolventnosti za određenog trgovca koji na njihovu državnom području ima poslovni nastan. Države članice jedna drugoj omogućuju pristup svim registrima s popisima organizatora i prodavatelja koji omogućuju pribavljanje usluga potpomognutih putnih aranžmana, a koji ispunjuju svoje obveze u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti.
4. Ako država članica ima dvojbi u vezi sa zaštitom u slučaju insolventnosti koju pruža organizator ili prodavatelj koji omogućuje pribavljanje usluga potpomognutog putnog aranžmana i koji ima poslovni nastan u drugoj državi članici, a posluje na njezinu državnom području, ona od države članice u kojoj je prijavljen poslovni nastan traži objašnjenje. Države članice dužne su na zahtjeve drugih država članica odgovoriti najkasnije u roku od 15 radnih dana od primanja zahtjeva.

Poglavlje VI.

Potpomognuti putni aranžmani

Članak 17.

Obveze informiranja za potpomognute putne aranžmane

Države članice osiguravaju da, prije nego što se putnik obveže ugovorom ili bilo kakvom odgovarajućom ponudom za potpomognuti putni aranžman, prodavatelj koji omogućuje pružanje usluga potpomognutih putnih aranžmana na jasan i lako uočljiv način navede:

(a) da će svaki pružatelj usluga biti isključivo odgovoran za pravilno ugovoreno izvršenje svojih usluga te se

(b) da se putnik neće moći koristiti ni jednim od prava koja se ovom Direktivom daju isključivo putnicima u paket aranžmanima, ali da će imati pravo na povrat prethodno uplaćenih sredstava te, ako je u uslugu uključen i prijevoz putnika, na povratak u domovinu u slučaju da sam prodavatelj ili bilo koji pružatelj usluga postane insolventan.

Poglavlje VII.

Opće odredbe

Članak 18.

Posebne obveze prodavatelja ako organizator ima poslovni nastan izvan EGP-a

Ako organizator ima poslovni nastan izvan EGP-a, prodavatelj s poslovnim nastanom u državi članici podliježe obvezama utvrđenima za organizatore u poglavljima IV. i V., osim ako prodavatelj pruži dokaze da organizator ispunjuje obveze iz poglavlja IV. i V.

Članak 19.

Odgovornost za pogreške u rezerviranju

Države članice osiguravaju da prodavatelj koji je pristao organizirati rezerviranje paket aranžmana ili potpomognutog putnog aranžmana, odnosno koji omogućuje rezerviranje takvih usluga bude odgovoran za sve pogreške do kojih dođe u postupku rezerviranja, osim ako se te pogreške mogu pripisati putniku ili neizbježnim i izvanrednim okolnostima.

Članak 20.

Pravo na nadoknadu

U slučajevima kada organizator ili, u skladu s člancima 15. ili 18., prodavatelj plaća nadoknadu, omogućuje sniženje cijene ili ispunjuje druge obveze kojima podliježe u skladu s ovom Direktivom, ni jedna odredba ove Direktive ili nacionalnog zakona ne može se tumačiti tako da ograničuje njegovo pravo na traženje nadoknade od svake treće osobe koja je pridonijela događaju koji je prouzročio plaćanje nadoknade, sniženje cijene ili druge obveze.

*Članak 21.
Obvezujuća narav Direktive*

1. Izjava organizatora da djeluje isključivo kao pružatelj usluga putovanja, kao posrednik ili u bilo kojem drugom svojstvu odnosno da paket aranžman ne predstavlja paket aranžman u smislu ove Direktive ne oslobađa ga obveza kojima organizatori podliježu u skladu s ovom Direktivom.
2. Putnici se ne mogu odreći prava koja su im dodijeljena mjerama kojima se ova Direktiva prenosi u nacionalna zakonodavstva.
3. Svaki ugovorni sporazum ili izjava putnika kojima se on izravno ili neizravno odriče prava koja se putnicima dodjeljuju u skladu s ovom Direktivom ili pristaje na ograničavanje tih prava, odnosno kojima se nastoji izbjeći primjena ove Direktive, nije obvezujuća za putnika.

*Članak 22.
Provedba*

Države članice osiguravaju postojanje odgovarajućih i učinkovitih načina za osiguravanje poštovanja ove Direktive.

*Članak 23.
Kazne*

Države članice utvrđuju pravila o kaznama koje provedbena tijela mogu izreći trgovcima zbog kršenja nacionalnih odredaba donesenih u skladu s ovom Direktivom i poduzimaju sve potrebne mjere kako bi osigurale da se one provode. Predviđene kazne moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćati od daljnjega kršenja.

*Članak 24.
Izvješća Komisije i preispitivanje*

Komisija Europskom parlamentu i Vijeću dostavlja izvješće o primjeni ove Direktive najkasnije do [5 godina nakon njezina stupanja na snagu]. Uz izvješće su prema potrebi priloženi zakonodavni prijedlozi za prilagođavanje ove Direktive razvoju događaja u području prava putnika.

*Članak 25.
Izmjene Uredbe (EZ) br. 2006/2004 i Direktive 2011/83/EU*

1. Točka 5. Priloga Uredbi (EZ) br. 2006/2004 zamjenjuje se sljedećom:
'5. Direktiva [ova Direktiva] Europskog parlamenta i Vijeća od [datum donošenja] o putovanjima u paket aranžmanima i potpomognutim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive 2011/83/EU te o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ (SL [...])’.
2. Članak 3. stavak 3. točka (g) Direktive 2011/83/EU zamjenjuje se sljedećim:
o paket aranžmanima kako su definirani u članku 3. stavku 2. Direktive [...] Europskog parlamenta i Vijeća od [datum donošenja] o putovanjima u paket aranžmanima i potpomognutim putnim aranžmanima, o izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive 2011/83/EU te o stavljanju

izvan snage Direktive Vijeća 90/314/EEZ” (SL [...]), izuzev članka 8. stavka 2., članka 19., članka 21. i članka 22.

Poglavlje VIII. Završne odredbe

Članak 26. Stavljanje izvan snage

Direktiva 90/314/EEZ stavlja se izvan snage od [18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Direktive].

Upućivanja na Direktivu stavljenju izvan snage smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu i čitaju se u skladu s tablicom iz Priloga I. ovoj Direktivi.

Članak 27. Prijenos u nacionalna zakonodavstva

1. Države članice najkasnije do [18 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Direktive] donose i objavljuju zakone i druge propise potrebne za usklađivanje s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih odredaba.
2. Države članice te odredbe primjenjuju od [18 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe].
3. Kada države članice donose ove odredbe, te odredbe prilikom njihove službene objave sadržavaju uputu na ovu Direktivu ili se uz njih navodi takva uputa. Države članice određuju načine tog upućivanja.
4. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 28. Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu [dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*].

Članak 29. Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

PRILOG I.³³

Brojevi članaka u Direktivi Vijeća 90/314/EEZ od 13. lipnja 1990. o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima	Brojevi članaka u ovoj Direktivi
Članak 1	Članak 1. (izmijenjen)
članak 2. stavak 1.	Članak 3. stavak 2. (izmijenjen) i članak 2. stavak 2. točka (a)
članak 2. stavak 2.	Članak 3. stavak 8. (izmijenjen)
članak 2. stavak 3.	Članak 3. stavak 9. (izmijenjen)
članak 2. stavak 4.	Članak 3. stavak 6. (izmijenjen)
članak 2. stavak 5.	Članak 3. stavak 3. (izmijenjen)
članak 3. stavak 1.	Brisano
članak 3. stavak 2.	Brisan, ali glavni dijelovi sadržani u člancima 4. i 5. (izmijenjeni)
članak 4. stavak 1.	Članak 4. stavak 1. (izmijenjen), članak 6. stavak 2. (izmijenjen) i članak 6. stavak 4. (izmijenjen)
Članak 4. stavak 1. točka (b) alineja (iv)	Brisano
članak 4. stavak 2. točka (a)	Članak 6. stavak 2. (izmijenjen)
Članak 4. stavak 2. točka (b)	Članak 5. stavak 3. (izmijenjen) i članak 6. stavci 3. i 6. (izmijenjeni)
Članak 4. stavak 2. točka (c)	Brisano
članak 4. stavak 3.	Članak 7. (izmijenjen)
članak 4. stavak 4.	Članak 8. (izmijenjen)
članak 4. stavak 5.	Članak 9. stavak 2. (izmijenjen)
članak 4. stavak 6.	Članak 9. stavci 3. i 4. (izmijenjeni) i članak 10.

³³

Ovaj popis služi samo za informativne svrhe. Kada se u popisu članak u vezi s ovom Direktivom navodi kao odgovarajući članku Direktive 90/314/EEZ, to znači da se barem neki elementi pravila iz Direktive 90/314/EEZ nalaze i u ovoj Direktivi, ali ne znači da je tekst odgovarajuće odredbe isti.

	stavci 3. i 4. (izmijenjeni)
članak 4. stavak 7.	Članak 11. stavci 3., 4. i 7. (izmijenjeni)
članak 5. stavak 1.	Članak 11. stavak 1. (izmijenjen)
članak 5. stavak 2.	Članak 12. stavci 2., 3. i 4. (izmijenjeni) i članak 4. (izmijenjen)
članak 5. stavak 3.	Članak 21. stavak 3. (izmijenjen)
članak 5. stavak 4.	Članak 6. stavak 2. točka (c) (izmijenjena) i članak 12. stavak 3. točka (b) (izmijenjena)
Članak 6	Članak 11. stavak 2. (izmijenjen)
Članak 7	Članak 15. (izmijenjen) i članak 16. (izmijenjen)
Članak 8	Brisano
članak 9. stavak 1.	Članak 27. stavci 1., 2. i 3. (izmijenjeni)
članak 9. stavak 2.	Članak 27. stavak 4. (izmijenjen)
Članak 10	Članak 29

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 1.1 Naziv prijedloga/inicijative
- 1.2 Područja politike u strukturi ABM/ABB
- 1.3 Vrsta prijedloga/inicijative
- 1.4 Ciljevi
- 1.5 Temelj za prijedlog/inicijativu
- 1.6 Trajanje i financijski učinak
- 1.7 Predviđeni način(i) upravljanja

2. MJERE UPRAVLJANJA

- 2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja
- 2.2. Sustavi upravljanja i kontrole
- 2.3. Mjere sprečavanja prijevara i nepravilnosti

3. PROCJENA FINANCIJSKOG UČINKA PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 3.1. Zahvaćeni naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda
- 3.2. Procjena učinka na rashode
 - 3.2.1. *Sažetak procjene učinka na rashode*
 - 3.2.2. *Procjena učinka na operativna odobrena sredstva*
 - 3.2.3. *Procjena učinka na odobrena sredstva administrativne naravi*
 - 3.2.4. *Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom*
 - 3.2.5. *Doprinosi trećih strana*
- 3.3. Procjena učinka na prihode

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naziv prijedloga/inicijative

Prijedlog revizije Direktive o putovanjima, odmorima i kružnim putovanjima u paket aranžmanima 90/314/EEZ

1.2. Područja politike u strukturi ABM/ABB³⁴

Glava 33.—Pravosuđe

1.3. Vrsta prijedloga/inicijative

X Prijedlog/inicijativa odnosi se na **novu aktivnost**

Prijedlog/inicijativa odnosi se na novu mjeru nakon pilot-projekta/pripreme aktivnosti.³⁵

Prijedlog/inicijativa odnosi se na proširenje postojeće aktivnosti

Prijedlog/inicijativa odnosi se na aktivnost preusmjerenu na novu aktivnost

1.4. Ciljevi

1.4.1. Višegodišnji strateški ciljevi Komisije kojima je usmjeren prijedlog/inicijativa

Omogućiti pojedincima da u svojstvu potrošača i poduzetnika na unutarnjem tržištu ostvare svoja prava koja proizlaze iz prava Unije te tako osigurati primjenu Europskog pravosudnog područja 1.4.2. Posebni cilj(evi) i aktivnost(i) ABM-a/ABB-a

Posebni cilj br.

Pojednostavniti prekograničnu trgovinu na unutarnjem tržištu i ojačati povjerenje potrošača

Predmetna(e) aktivnost(i) ABM/ABB

33.02

³⁴

ABM: Upravljanje temeljeno na aktivnosti – ABB: Proračun temeljen na aktivnosti.

³⁵

Kako se navodi u članku 49. stavku 6. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

1.4.3. Očekivani rezultat(i) i učinak

Navesti učinke koje bi prijedlog/inicijativa trebali imati na ciljane korisnike/skupine.

- Osigurati konkurentnije i ravnopravnije uvjete za poduzeća koja posluju na tržištu putnih usluga
- Poboljšati prekograničnu ponudu usluga vezanih uz putovanje u paket aranžmanima smanjenjem troškova i uklanjanjem prepreka prekograničnoj trgovini na tržištu usluga putovanja u paket aranžmanima
- Smanjiti štetu koju trpe potrošači i poboljšati transparentnost za putnike koji kupuju kombinacije usluga putovanja

1.4.4. Pokazatelji rezultata i učinka

Navesti pokazatelje za nadzor provedbe prijedloga/inicijative.

- Povećanje prekogranične trgovine na tržištu putnih usluga u paket aranžmanima
- Razina troškova usklađivanja za poduzeća koja posluju na tržištu putnim uslugama u paket aranžmanima
- Povećanje broja potrošača zaštićenih pri odlasku na odmor
- Smanjenje broja potrošača koji nailaze na probleme u vezi s raznim vrstama putnih aranžmana

1.5. Temelj za prijedlog/inicijativu

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti kratkoročno ili dugoročno

- Pojasniti i osuvremeniti područje pružanja zaštite putnicima kada kupuju kombinacije usluga putovanja za isto putovanje ili odmor, obuhvaćanjem posebnih paket aranžmana na internetu i potpomognutih putnih aranžmana u područje primjene revidirane Direktive te istovremeno ciljno pojašnjavanje područja primjene zaštite za rezervacije ostvarene preko tradicionalnih putnih agencija u poslovnica. Time će se postići bolja transparentnost za sve subjekte na tržištu.
- Osiguravajući bolju informiranost putnika o proizvodima u području putnih usluga koje kupuju i omogućujući im jednostavniji pristup pravnoj zaštiti ako nešto ne bude u redu znatno se smanjuje šteta koju oni trpe.
- Smanjiti prepreke prekograničnoj trgovini na najmanju moguću mjeru i smanjiti troškove usklađivanja za trgovce koji žele prodavati paket aranžmane u drugim državama

1.5.2. Dodana vrijednost sudjelovanja EU-a

- Prijedlogom će se ukloniti rascjepkanost unutarnjeg tržišta kao prepreka trgovcima koji posluju u drugim državama i narušavanje tržišnog natjecanja te poboljšati zaštita potrošača, uzimajući u obzir novi razvoj događaja na tržištu.
- Države članice ne mogu ovaj cilj u dovoljnoj mjeri postići, s obzirom na razlike među nacionalnim zakonima koje za posljedicu imaju stvaranje zapreka na unutarnjem tržištu i narušavanje tržišnog natjecanja. Ako države članice na novi razvoj događaja na unutarnjem tržištu te na regulatorne praznine i

nedosljednosti u zakonodavstvu EU-a reagiraju neusklađeno, to bi dovelo do još veće rascjepkanosti na unutarnjem tržištu i povećalo problem.

1.5.3. Iskustva stečena na temelju sličnih aktivnosti u prošlosti

- Donošenjem Direktive o putovanjima u paket aranžmanima u 1990. znatno se pridonijelo razvoju jedinstvenog tržišta, većoj konkurenciji i poboljšanju ukupne kakvoće ponuda. Osvremenjenom bi se Direktivom za potrošače i poduzeća trebali postići slični pozitivni učinci.
- Direktivom o pravima potrošača nastoje se postići slični ciljevi kao i trenutačnom revizijom, tj. uklanjanje prepreka prekograničnoj trgovini i osiguranje visoke razine zaštite potrošača. Međutim, budući da će se Direktiva u svim državama članicama primjenjivati tek najkasnije do 13. lipnja 2014. spoznaje su ograničenog dosega.

1.5.4. Usklađenost i moguća sinergija s ostalim relevantnim instrumentima

- Ovaj je prijedlog u skladu s ciljem postizanja visoke razine zaštite potrošača s obzirom na to da sadržava obvezujuća pravila o zaštiti putnika od kojih države članice ili trgovci ne mogu odstupati na štetu potrošača.
- Prijedlogom se dopunjuje postojeće zakonodavstvo EU-a, posebno Direktiva o nepoštenim uvjetima ugovora (1993/13/EEZ), Direktiva o nepoštenoj poslovnoj praksi(2005/29/EZ), Direktiva o pravima potrošača (2011/83/EU), uredbe u području prava putnika (uredbe (EZ) br. 2004/261, (EZ) br. 1371/2007, (EZ) br. 1177/2010 i (EZ) br. 181/2011) kao i Direktiva 2000/31/EZ o elektroničkoj trgovini i Direktiva 2006/123/EZ o uslugama na unutarnjem tržištu.
- Nadalje, prijedlogom se dopunjuje Uredba (EZ) br. 593/2008 (Rim I.) o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze te Uredba 44/2001 (Bruxelles I.) o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima. konkretno, njime se ne mijenjaju upućivanja u tim aktima na putovanje u paket aranžmanima kako je dalje navedeno u spojenim predmetima C-585/08 i C-144/09 („Pammer” i „Alpenhof”) na Sudu Europske unije.

1.6. Trajanje i financijski učinak

Prijedlog/inicijativa ograničenog trajanja

– Prijedlog/inicijativa na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG

– Financijski učinak od GGGG do GGGG

X Prijedlog/inicijativa **neograničenog trajanja**

– Provedba s početnim razdobljem od n do n+3,

– praćena djelovanjem punih razmjera.

1.7. Predviđeni način(i) upravljanja³⁶

X Centralizirano izravno upravljanje Komisije

Centralizirano neizravno upravljanje uz delegiranje provedbenih zadaća:

– izvršnim agencijama

– tijelima koja su osnovale Zajednice³⁷

– nacionalnim tijelima iz javnog sektora/tijelima koja pružaju javne usluge

– osobama kojima je povjereno izvršavanje određenih aktivnosti na temelju glave V. Ugovora o Europskoj uniji i koje su određene u relevantnom temeljnom aktu u smislu članka 49. Financijske uredbe

Podijeljeno upravljanje s državama članicama

Decentralizirano upravljanje s trećim zemljama

Zajedničko upravljanje s međunarodnim organizacijama (navesti)

Ako se naznačuje više od jednog načina upravljanja, molimo pojedinosti navesti u odjeljku „Napomene”.

Komentari

Ne očekuje se da će za provedbu biti potrebna znatna financijska sredstva.

³⁶ Pojedinosti o načinima upravljanja i upućivanja na Financijsku uredbu mogu se naći na mrežnoj stranici BudgWeb: http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html

³⁷ Kako su navedena u članku 185. Financijske uredbe.

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila nadzora i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

- Izvješće o primjeni ove Direktive Komisija dostavlja Europskom parlamentu i Vijeću najkasnije pet godina nakon njezina stupanja na snagu. Uz izvješće su prema potrebi priloženi zakonodavni prijedlozi za prilagođavanje ove Direktive razvoju događaja u području prava putnika.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. Utvrđeni rizici

- Kašnjenje s prenošenjem direktive u zakonodavstva država članica

2.2.2. Predviđeni način(i) kontrole

- Komisijini standardni kontrolni postupci i postupci zbog povrede u vezi s prijenosom direktive u nacionalna zakonodavstva i njezinom provedbom

2.2.3. Troškovi i korist od kontrole te očekivana stopa nepoštovanja

- Provjera standardnih troškova vezanih uz prijenos i mogući postupci zbog povrede

2.3. Mjere sprečavanja prijevara i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere sprečavanja i zaštite.

- Ne primjenjuje se

3. PROCJENA FINANCIJSKOG UČINKA PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Zahvaćeni naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija rashoda

- Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj [Opis.....]	Dif./nedif. (38)	iz država EFTA- ³⁹ e	iz država kandidatkinja ⁴⁰	iz trećih zemalja	u smislu članka 18. stavka 1. točke (aa) Financijske uredbe
	33.02.01 – Prava i građanstvo – Osigurati zaštitu prava i ojačati položaj građana	Dif.	NE	NE	NE	NE

- Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj [Naslov.....]	Dif./nedif.	iz država EFTA-e	iz država kandidatkinja	iz trećih zemalja	u smislu članka 18. stavka 1. točke (aa) Financijske uredbe
	[XX.YY.YY.YY]		DA/NE	DA/NE	DA/NE	DA/NE

³⁸ Financijske uredbe. = Diferencirana odobrena sredstva / Nedif. = Nediferencirana odobrena sredstva

³⁹ EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

⁴⁰ Države kandidatkinje i, ako je to primjenjivo, potencijalne države kandidatkinje Zapadnog Balkana.

3.2. Procjena učinka na rashode

Imajući u vidu veoma ograničene troškove administrativne naravi prilog se ne ispunjuje. Izračun je iznosio 20 % ekvivalenta punog radnog vremena (FTE) jednog administratora koji nadzire prijenos u nacionalna zakonodavstva i sastavlja izvješće u godini n+5. Sažetak procjene učinka na rashode

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira:	Broj 3	Pravosuđe, sigurnost i građanin....

GU: ZA PRAVOSUĐE			Godina ⁴¹ 2014	Godina 2015.	Godina 2016.	Godina 2017.	Godina 2018.	Godina 2019.	Godina 2020.	UKUPNO
•Operativna odobrena sredstva										
Broj proračunske linije 33.02.01	Obveze		0.	0.	0.	0.	0,200		0	0,200
	Plaćanja		0	0	0	0	0,200		0	0.200
UKUPNA odobrena sredstva Za GU ZA PRAVOSUĐE	Obveze						0,200			0,200
	Plaćanja						0.200			0.200

U skladu s člankom 24. prijedloga revizija će se provesti u godini n+5. Takva će se revizija vjerojatno provesti uz vanjsku pomoć ili studiju.

⁴¹ Godina N jest godina u kojoj provedba prijedloga/inicijative započinje.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	5	„Administrativni rashodi”

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

		Godina 2014.	Godina 2015.	Godina 2016.	Godina 2017.	Godina 2018.	Godina 2019.	Godina 2020.	UKUPNO
GU: ZA PRAVOSUĐE									
•Ljudski resursi		0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,184
•Ostali administrativni rashodi									
UKUPNO ZA GU ZA PRAVOSUĐE	Odobrena sredstva	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0.184

UKUPNA odobrena sredstva za NASLOV 5. višegodišnjeg financijskog okvira	(Ukupno obveze = ukupno plaćanja)	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0.184

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

		Godina N ⁴²	Godina N+1.	Godina N+2.	Godina N+3.	Upisati onoliki broj godina koliko je potrebno da se pokaže trajanje učinka (vidi točku 1.6)			UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva u okviru NASLOVA 1. do 5. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze	0,026	0,026	0,026	0,026	0,226	0,026	0,026	0,384
	Plaćanja	0,026	0,026	0,026	0,026	0,226	0,026	0,026	0,384

⁴² Godina N jest godina u kojoj provedba prijedloga/inicijative započinje.

3.2.1. Procjena učinka na operativna odobrena sredstva

- Prijedlog/inicijativa ne zahtijeva korištenje operativnim odobrenim sredstvima
- Prijedlog/inicijativa zahtijeva korištenje operativnih odobrenih sredstava, kao što je niže objašnjeno:

Odobrena sredstva za preuzete obveze u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

Naznačiti ciljeve i ostvarenja ↓	Vrsta ⁴³	Prosječna cijena	Godina 2014.		Godina 2015.		Godina 2016.		Godina 2017.		Godina 2018.		Godina 2019.		Godina 2020.		UKUPNO		
			OSTVARENJA																
			Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Broj	Trošak	Ukupni broj
POSEBNI CILJ br. 1 ⁴⁴ Nadzor prijenosa																			
-Ostvarenje											1	0,200						1	0,200
-Ostvarenje																			
-Ostvarenje																			
Međubroj za posebni cilj br. 1.																			
POSEBNI CILJ br. 2...																			
-Ostvarenje																			
Međubroj za posebni cilj br. 2.																			
UKUPNA CIJENA											1	0,200						1	0,200

⁴³ Ostvarenja su proizvodi i usluge koje treba isporučiti (npr.: broj financiranih razmjena studenata, broj kilometara izgrađenih cesta itd.).

⁴⁴ Kao što je opisano u točki 1.4.2. „Posebni ciljevi...”

3.2.2. Procjena učinka na odobrena sredstva administrativne naravi

3.2.2.1. Sažetak

- Prijedlog/inicijativa ne zahtijeva korištenje odobrenim sredstvima administrativne naravi
- Prijedlog/inicijativa zahtijeva korištenje odobrenim sredstvima administrativne naravi kako je objašnjeno u nastavku:

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

	Godina 2014.	Godina 2015.	Godina 2016.	Godina 2017.	Godina 2018.	Godina 2019.	Godina 2020.	UKUPNO

Naslov 5. višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,184
Ostali administrativni rashodi								
Međubroj za Naslov 5. višegodišnjeg financijskog okvira	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,184

Izvan NASLOVA 5.⁴⁵ višegodišnjeg financijskog okvira								
Ljudski resursi								

⁴⁵ Tehnička i/ili administrativna pomoć i potrošnja kojom se podupire provedba programa i/ili aktivnosti EU-a (bivše linije „BA”), neizravno istraživanje, izravno istraživanje.

Ostali rashodi administrativne naravi								
Međubroj izvan Naslova 5. višegodišnjeg financijskog okvira								

UKUPNO	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,026	0,184

Potrebna administrativna odobrena sredstva dobit će se odobrenim sredstvima koja su već dodijeljena upravljanju aktivnostima i/ili su preraspoređena unutar glavne uprave, zajedno s dodatnom dodjelom koja može biti odobrena upravljačkoj glavnoj upravi prema godišnjem postupku dodjele i u svjetlu postojećih proračunskih ograničenja.

3.2.2.2. Procjena potrebnih ljudskih resursa

- Prijedlog/inicijativa ne zahtijeva korištenje ljudskim resursima
- Prijedlog/inicijativa zahtijeva korištenje ljudskim resursima kako je objašnjeno u nastavku:

Procjena se izražava punim iznosima (ili s najviše jednom decimalom)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeni djelatnici)							
33 01 01 01 (Sjedište i uredi predstavništava Komisije)	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.
XX 01 06 00 01 01 (Sjedište i uredi predstavništava Komisije)							
XX 01 01 02 (Delegacije)							
XX 01 05 01 (Neizravno istraživanje)							
10 01 05 01 (Izravno istraživanje)							
Vanjski djelatnici (u jedinicama jednakima punom radnom vremenu: FTE)							
XX 01 02 01 (UD, UNS, AO iz „globalne omotnice”)							
XX 01 02 02 (UD, LD, UNS, AO i JED u izaslanstvima)							
XX 01 04 gg	- u sjedištima						
	- u izaslanstvima						
XX 01 05 02 (UD, UNS, AO, – Neizravno istraživanje)							
10 01 05 02 (UD, UNS, AO - Izravno istraživanje)							
Ostale proračunske linije (navesti)							
UKUPNO	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.	0,2.	0,2

Potrebne ljudske resurse činit će osoblje iz glavne uprave već dodijeljeno upravljanju aktivnostima i/ili preraspoređeno unutar glavne uprave, zajedno s dodatnom dodjelom, ako je to potrebno, koja može biti odobrena upravljačkoj glavnoj upravi prema godišnjem postupku dodjele i u svjetlu proračunskih ograničenja.

Opis zadataka koje treba izvršiti:

Dužnosnici i privremeni djelatnici	Standardna zadaća nadzora kako bi se ustanovilo prenosi li država članica zakonodavni akt pravovremeno i pravilno U godini n+5 sastavljanje izvješća
Vanjski djelatnici	Ne primjenjuje se

3.2.3. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

- Prijedlog/inicijativa je usklađen(a) s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom.
- Prijedlogom/inicijativom prouzročit će se reprogramiranje relevantnog naslova u višegodišnjem financijskom okviru.

Objasniti kakvo reprogramiranje je potrebno, navodeći proračunske linije na koje se ono odnosi i pripadajuće iznose.

- Prijedlog/inicijativa zahtijeva primjenu instrumenta fleksibilnosti ili reviziju višegodišnjeg financijskog okvira.⁴⁶

Objasniti što je potrebno, navodeći naslove i proračunske linije na koje se odnosi te pripadajuće iznose.

[...]

3.2.4. Doprinosi trećih strana

- Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sufinanciranje od trećih strana.
- Prijedlogom/inicijativom predviđa se sufinanciranje procijenjeno u nastavku:

Odobrena sredstva u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N+1.	Godina N+2.	Godina N+3.	Upisati onoliki broj godina koliko je potrebno da se pokaže trajanje učinka (vidi točku 1.6)			Ukupno
Navesti tijelo koje pruža sufinanciranje								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

⁴⁶ Vidi točke 19. i 24. Međuinstitucionalnog sporazuma.

3.3. Procjena učinka na prihode

- Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.
- Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:
 - na vlastita sredstva
 - na ostale prihode

u milijunima EUR (do tri decimalna mjesta)

Linija prihoda:	proračunskih	Odobrena sredstva raspoloživa za tekuću proračunsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ⁴⁷					Upisati onoliki broj godina koliko je potrebno da se pokaže trajanje učinka (vidi točku 1.6)
			Godina N	Godina N+1.	Godina N+2.	Godina N+3.		
Članak....								

Za ostale namjenske prihode navesti linije proračunskih rashoda na koje utječu.

Navesti način izračuna učinka na prihode.

⁴⁷

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carinske pristojbe, pristojbe na šećer), naznačeni iznosi moraju biti neto iznosi, tj. bruto iznosi nakon oduzimanja 25 % za troškove preuzimanja.